

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

**Správa o stave a vývoji
finančného trhu
za rok 2013**

ÚVOD

Správu o stave a vývoji finančného trhu za rok 2013 predkladá Národná banka Slovenska na základe povinnosti, ktorá jej vyplýva z §1 ods. 3 písm. f) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov.

Správa je rozdelená do troch častí. Súčasťou prvej časti je súhrnný integrovaný pohľad na finančný sektor. V druhej časti je vlastná analýza finančného sektora za rok 2013 podľa jednotlivých sektorov. Správa popisuje súčasné trendy na finančnom trhu, zameriava sa na hospodárenie finančných inštitúcií a venuje sa rizikám, ktorým sú inštitúcie vystavené. Tretiu časť tvoria indikátory obozretnosti na makroúrovni.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov NBS a z podkladov spracovaných jednotlivými odbormi útvaru dohľadu nad finančným trhom. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a z iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov.

Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za rok 2013	3
1 Integrovaný pohľad na finančný sektor	6
2 Aktivity v jednotlivých sektoroch finančného trhu	10
Bankový sektor	10
Trendy v bilancii bankového sektora	10
Finančná pozícia bankového sektora	16
Sektor poisťovní.....	18
Dôchodkové sporenie.....	22
Starobné dôchodkové sporenie	22
Doplnkové dôchodkové sporenie.....	25
Kolektívne investovanie.....	26
Obchodníci s cennými papiermi.....	28
3 Indikátory obozretnosti na makroúrovni	29
Terminológia a skratky	38

ZHRNUTIE VÝVOJA NA SLOVENSKOM FINANČNOM TRHU ZA ROK 2013

Rok 2013 sa niesol v znamení oživenia ekonomického vývoja bez výrazných turbulencií na finančných trhoch

Ekonomický vývoj v eurozóne, ktorý predstavuje významnú súčasť externého prostredia slovenského finančného sektora, zaznamenal ukončenie obdobia recesie. Pozitívnu skutočnosťou zároveň je, že napriek pretrvávajúcim odlišnostiam bolo možné ekonomický rast pozorovať vo väčšine krajín eurozóny. Tento vývoj bol podporený oživením dopytu zo strany súkromného sektora v eurozóne, ako aj signálmi ukončenia negatívneho vývoja na trhu práce.

Uvedené zlepšenie ekonomickej situácie sa prenieslo aj do domácej ekonomiky, ktorá tiež zaznamenala zvýšenie tempa ekonomického rastu. Priaznivou správou bolo predovšetkým oživenie situácie v priemyselnej výrobe aj v stavebníctve, čo podporilo nárast investičného dopytu.

Finančné trhy zaznamenali tiež v porovnaní s predchádzajúcim rokom relatívne pokojné obdobie bez výrazných turbulencií. Tento vývoj bol však do veľkej miery ovplyvnený podpornými operáciami zo strany centrálnych bánk. Dôsledkom bola relatívne nízka úroveň kreditných prírážok a volatility cien rizikovejších aktív, ale aj pretrvávajúce obdobie nízkej výnosnosti menej rizikových aktív. Tento vývoj ovplyvnil aj situáciu na domácom finančnom trhu. Výnosnosť investícií naprieč sektormi fondov kolektívneho investovania, dôchodkového sporenia a Unit-linked poistenia zostala v roku 2013 síce na kladných úrovniach, v medziročnom porovnaní však zaznamenala pokles.

Zlepšenie situácie v externom prostredí je však krehké a podlieha viacerým rizikám

Napriek uvedeným signálom oživenia ekonomickej situácie naďalej zostávajú prítomné pomerne významné riziká opätovného zhoršenia situácie v eurozóne. Tieto riziká sú dôsledkom predovšetkým stále príliš vysokej úrovne zadlženia verejného aj súkromného sektora, ako aj možného nadhodnotenia cien niektorých rizikovejších aktív alebo mien. Z tohto pohľadu je potrebné upozorniť najmä na možný negatívny vývoj v prípade nárastu rizikovej averzie investorov, čo by mohlo viesť ku globálnemu poklesu cien rizikovejších aktív ako aj miery likvidnosti finančných trhov. Riziko by predstavovala tiež prípadná deflácia, ktorá by mohla viesť k opätovnému spomaleniu ekonomického rastu a negatívnemu vplyvu na schopnosť dlžníkov splácať svoje záväzky. Spomalenie rastu môže priniesť aj potreba ďalších konsolidačných opatrení.

Neistotu spôsobujú aj stále pretrvávajúce obavy týkajúce sa kvality aktív bankových sektorov v eurozóne. Hoci vyššia miera transparentnosti v tejto oblasti by mala byť dosiahnutá vďaka komplexnému hodnoteniu kvality aktív, ktoré sa bude v bankách eurozóny vykonávať v roku 2014 formou nezávislého hodnotenia ako príprava na spustenie bankovej únie, zostávajú neistoty týkajúce sa výšky a formy pokrytia identifikovaných strát.

Na domácom trhu úverov dominovali retailové úvery, zmiernenie klesajúceho trendu v podnikovom segmente sa prejavilo až na konci roka

Z hľadiska trendov v domácom bankovom sektore bol najvýznamnejším pokračujúci rast úverov poskytnutých retailovému segmentu. Pri úrovni medziročného rastu takmer 10 % išlo o jeden z najrýchlejších rastov v rámci EÚ. Hlavnými faktormi tohto vývoja boli predovšetkým nízke úrokové sadzby a stagnujúce ceny na trhu nehnuteľností, čo výrazne prispelo k zvýšeniu dostupnosti bývania. Vzrástol trhový podiel skupiny stredných a menších bánk.

V kontraste s vývojom na trhu retailových úverov bol pokračujúci pokles objemu podnikových úverov. Na druhej strane, čiastočné oživenie ekonomiky prispelo k nárastu dopytu a zastaveniu postupného sprísňovania úverových štandardov a marží zo strany bánk, čo sa vo štvrtom štvrtroku 2013 prejavilo na zmiernení medziročnej miery poklesu objemu úverov. Zároveň objem úverov poskytnutý malým a stredným podnikom od polovice roka 2013 medziročne rástol.

Z ostatných trendov v bilancii bankového sektora bol dôležitý predovšetkým pokračujúci rast retailových vkladov, kde sa však naďalej prejavoval nárast podielu neterminovaných vkladov na úkor terminovaných. Bankový sektor zároveň mierne znížil podiel domácich dlhových cenných papierov vo svojom portfóliu, ktorý bol jeden z najvyšších v rámci EÚ.

Bankový sektor zvýšil ziskovosť aj kapitálovú primeranosť

Ziskovosť bankového sektora sa po poklese v roku 2012 medziročne opätovne zvýšila. Hlavným faktorom tohto vývoja bol pokračujúci pomerne silný rast retailových úverov, čo banky zaznamenali predovšetkým na zvýšení čistých úrokových príjmov. Hoci tento rast v roku 2013 bol spojený aj so zvýšením tempa rastu zlyhaných úverov a nárastom nákladov na kreditné riziko v tomto sektore, tento negatívny trend bol kompenzovaný poklesom týchto nákladov v sektore podnikov. Keďže miera tvorby opravných položiek nezaostávala výraznejšie za zmenou objemu zlyhaných úverov, domáci bankový sektor naďalej vykazoval pomerne vysokú mieru pokrytia zlyhaných úverov. Počas roka 2013 sa zvýšil význam krytia zlyhaných úverov formou kolaterálu, čo umožnilo niektorým bankám vytvoriť menej opravných položiek.

Pozitívnym trendom v slovenskom bankovom sektore je pokračujúce zvyšovanie kapitálovej primeranosti, ktorá sa počas roka 2013 zvýšila až na 17,2 %, čo je hodnota prevyšujúca priemer eurozóny a zároveň zodpovedajúca priemeru v ostatných bankových sektoroch EÚ v regióne strednej a východnej Európy. Na druhej strane, samotný objem kapitálu sa v domácom bankovom sektore znížil v dôsledku transformácie jednej z najväčších bánk (UniCredit) na pobočku zahraničnej banky.

Vďaka tejto úrovni primeranosti vlastných zdrojov, ako aj schopnosti bánk generovať čisté úrokové príjmy, by bol bankový sektor odolný voči scenárom nepriaznivého vývoja v ekonomike a na finančných trhoch. Na základe výsledkov makrostresového testovania je potrebná výška dodatočného kapitálu na zabezpečenie kapitálovej primeranosti na úrovni 8 % vo všetkých bankách celkovo 0,2 % vlastných zdrojov.

Hoci celkové náklady na kreditné riziko mierne poklesli, riziká opätovného zvýšenia zostávajú v sektore retailu aj podnikov

V dôsledku pretrvávajúcich rizík týkajúcich sa ekonomického vývoja je pre ziskovosť bankového sektora najvýznamnejším rizikom zhoršenie kvality úverového portfólia a nárast nákladov na kreditné riziko. Situáciu v roku 2013 nemožno v tomto kontexte hodnotiť ako obdobie výraznejšieho zhoršenia, ale ani zlepšenia. V podnikovom sektore síce medziročne klesol objem prírastku zlyhaných úverov, to však bolo spôsobené predovšetkým ich vyšším objemom v roku 2012, kedy zlyhalo niekoľko významných individuálnych projektov. Hoci v tomto sektore bolo zaznamenaných niekoľko pozitívnych trendov vrátane nárastu tržieb a investičnej aktivity, viaceré odvetvia stále nedosahujú predkrízovú úroveň.

Na druhej strane, v sektore retailu vzrástol objem prírastku zlyhaných úverov aj nákladov na kreditné riziko, hoci podiel zlyhaných úverov na celkovom objeme úverov vďaka pomerne vysokému

úverovému rastu poklesol. Hlavným rizikom, ktoré zároveň brzdí výraznejší rast domáceho dopytu, je vysoká miera nezamestnanosti. Aj v tejto oblasti však bolo možné zaznamenať signály zlepšenia, najmä v strednej a vyššej príjmovej kategórii.

V poistnom sektore rástlo najmä životné poistenie; neživotné poistenie bolo negatívne ovplyvnené trendmi v poistení áut

Celková ziskovosť poistného sektora sa nemenila a vývoj v sektore sa vyznačoval odlišnými trendmi v životnom a neživotnom poistení. V rámci životného poistenia rástol objem technického poistného. Hlavným rizikom v tomto odvetví je schopnosť poisťovní pokryť garantované výnosy v poistných zmluvách v prostredí nízkej výnosnosti menej rizikových aktív. Okrem toho je poistný sektor stále viac vystavený dopadu otázky reinvestície voľných prostriedkov z postupne maturujúcich dlhopisov, ktoré boli nakúpené ešte v období vyšších výnosov.

Sektor neživotného poistenia zaznamenal pokles technického výsledku aj technického poistného. Tieto trendy boli ovplyvnené najmä vývojom v povinnom zmluvnom poistení a v havarijnom poistení, kde naďalej klesala hodnota priemerného poistného na jednu zmluvu a rástla škodovosť, nákladovosť ako aj kombinovaný ukazovateľ. V havarijnom poistení sa jeho hodnota vo väčšine poisťovní dokonca zvýšila na úroveň, kedy toto odvetvie prestáva byť ziskové. Poistenie majetku, ako tretie významné odvetvie neživotného poistenia, zaznamenalo rast poistného a pokles nákladov.

Fondy DSS zaznamenali výrazné zmeny v štruktúre portfólia, rizikovosti aj rozdelení majetku medzi jednotlivými typmi fondov

Rok 2013 priniesol výrazné zmeny v systéme starobného dôchodkového sporenia. Legislatívnou úpravou bola zrušená povinnosť garancií v akciových a v zmiešaných fondoch. Spolu s predĺžením obdobia na hodnotenie výkonnosti to prispelo k výraznej zmene rizikovosti a potenciálnej výnosnosti fondov, predovšetkým zmiešaných a akciových. Na úrovni tohto sektora ako celku vzrástlo vystavenie voči všetkým základným typom trhových rizík. Z hľadiska sporiteľov to však možno hodnotiť ako výrazné rozšírenie investičného spektra v tomto segmente. V dôsledku legislatívnych úprav zároveň nastalo v tomto sektore výrazné preskupenie sporiteľov a tiež majetku medzi jednotlivými typmi dôchodkových fondov. Viac ako 90 % sporiteľov sa tak od začiatku mája nachádzalo v garantovaných dlhopisových dôchodkových fondoch.

V sektore doplnkového dôchodkového sporenia bolo možné zaznamenať nárast počtu účastníkov sporenia aj pokračujúci nárast čistej hodnoty aktív. Štruktúra aktív sa výraznejšie nemenila. Z hľadiska vystavenia sa fondov DDS voči rizikám bolo možné v niektorých, najmä rastových, fondoch zaznamenať mierny nárast citlivosti na zmeny úrokových sadzieb a výmenných kurzov.

Výrazne vzrástol záujem o investovanie do podielových fondov

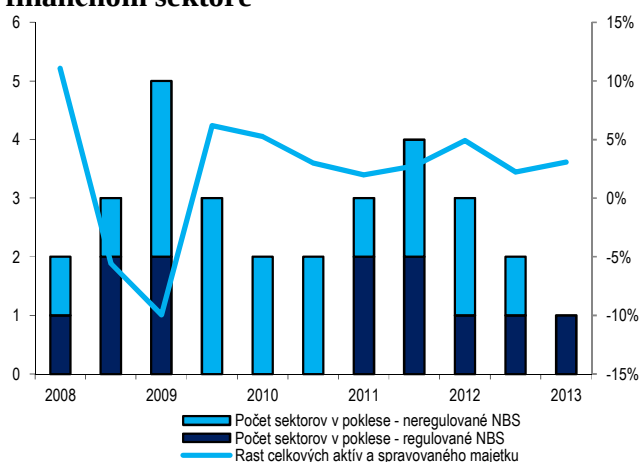
V sektore kolektívneho investovania bolo možné počas roka 2013 zaznamenať pomerne výrazný nárast objemu spravovaného majetku. Čistá hodnota aktív v sektore vzrástla o pätinu, čo bolo najviac od predkrízového roku 2007. Jednoznačne najvýznamnejším zdrojom prírastku NAV boli kladné čisté predaje podielových listov koncovým investorom, iba v menšej miere sa na tomto náraste podieľali investície zo strany bánk. Podobne ako v roku 2012, najväčšia časť prílevu prostriedkov smerovala do tuzemských špeciálnych podielových fondov, a to najmä do verejných špeciálnych fondov nehnuteľností a verejných špeciálnych fondov cenných papierov. Po poklese v roku 2012 sa okrem špeciálnych fondov oživil záujem aj o investovanie do štandardných podielových fondov.

1 INTEGROVANÝ POHĽAD NA FINANČNÝ SEKTOR

Väčšina sektorov finančného trhu zaznamenala rast aktív

Vývoj aktív a spravovaného majetku finančnými spoločnosťami počas roka 2013 možno považovať za priaznivý. S výnimkou sektora obchodníkov s cennými papiermi všetky sektory finančného trhu dosiahli ku koncu roka medziročný rast aktív alebo spravovaného majetku. Medziročný rast aktív a spravovaného majetku v slovenskom finančnom sektore si na agregovanej úrovni zachoval svoju dynamiku, avšak v roku 2013 bol rovnomernejšie rozložený medzi jeho časti.

Graf 1 Medziročný rast aktív a spravovaného majetku v slovenskom finančnom sektore

Zdroj: NBS.

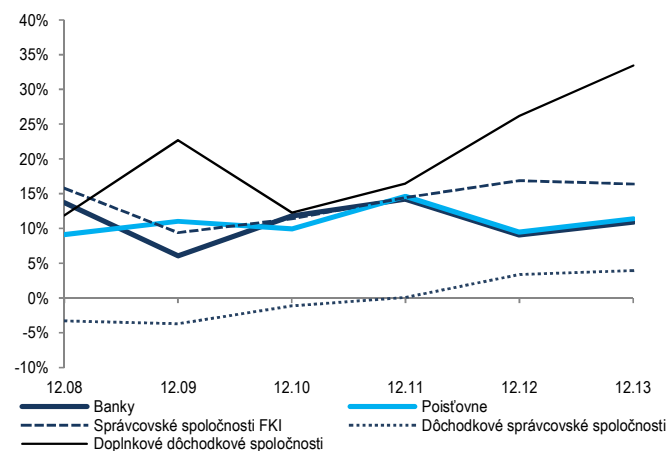
V porovnaní s minulým rokom nastalo najvýraznejšie spomalenie rastu majetku v II. pilieri dôchodkového sporenia, čo súvisí najmä s legislatívnymi zmenami. Na druhej strane, bezprecedentný rast majetku zaznamenali fondy kolektívneho investovania. Výrazný rast podielov domácností v domácich fondoch bol sprevádzaný značným spomalením vkladov v bankách, najmä v prvej polovici roka. Banky si aj napriek tomu udržali dominantnú pozíciu na finančnom trhu s podielom viac ako 70 %. Zlepšenie trendov zaznamenali aj

sektory, ktoré nereguluje NBS, teda spoločnosti lízingu, faktoringu a splátkového predaja.

Ziskovosť vo väčšine sektorov sa zlepšila

V súlade s rastom aktív a majetku v slovenskom finančnom sektore nastalo určité zlepšenie v ziskovosti. V bankovom sektore sa o zlepšenie postaral najmä rast úverov a nižšie náklady na kreditné riziko, aj keď rentabilita vlastných zdrojov stále zaostáva za rokmi 2010 a 2011 a už vôbec nedosahuje predkrízové hodnoty. V poisťnom sektore boli zmeny len mierne a ovplyvnené jednorazovými vplyvmi (napr. zmena ocenenia majetkových účastí v dcérskych spoločnostiach a pod.).

Graf 2 Vývoj rentability vlastných zdrojov v sektoroch finančného trhu

Zdroj: NBS.

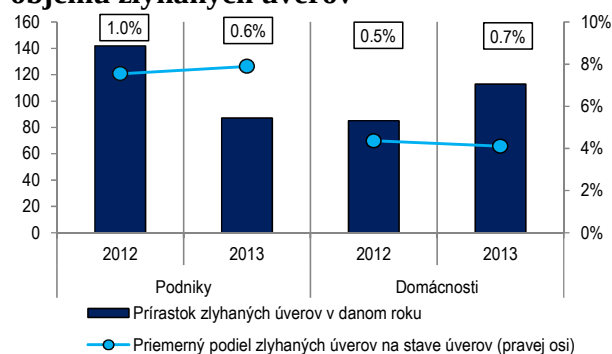
Dôchodkové správčovské spoločnosti zakončili rok 2013 s miernym ziskom, čo znamenalo potvrdenie kladného hospodárskeho výsledku sektora z predošlých dvoch rokov.

Kreditné riziko podnikov a domácností sa čiastočne zmiernilo

Opatrné zlepšenie makroekonomického prostredia sa prejavilo aj v sektore podnikov a domácností. Domácnosti zaznamenali určité

uvolňovanie napätia na trhu práce. Kľúčovým je v tomto prípade pokles počtu ľudí, ktorí si aktívne hľadajú prácu. Aj keď takýto trend naznačuje zlepšenie podmienok pre splácanie úverov, zatiaľ sa neprejavil na vývoji objemu zlyhaných úverov. Objem úverov, ktorý zlyhal v roku 2013, bol dokonca vyšší ako v roku 2012.

Graf 3 Podiel zlyhaných úverov a dynamika objemu zlyhaných úverov

Zdroj: NBS.

Poznámky: Číslo v rámečku vyjadruje podiel prírastku zlyhaných úverov v danom roku na priemernom stave celkových úverov v tom istom roku.

Údaje na ľavej osi sú v mil. EUR.

Situácia v podnikovom sektore taktiež reagovala na zlepšenie makroekonomického prostredia. Pozitívne signály boli najmä v oblasti rastu tržieb, podnikateľskej dôvery alebo nových objednávok. Napriek tomu nemôžeme hovoriť o robustnom zlepšení kvality portfólia úverov podnikom. Na jednej strane medziročne klesol objem úverov, ktoré v roku 2013 zlyhali. Na druhej strane v dôsledku poklesu celkových objemov stúpol podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch.

Trhové riziká vzrástli najmä v sektore fondov DSS

Z pohľadu vystavenia sa domáceho finančného sektora voči trhovým rizikám bol najvýznamnejšou zmenou nárast rizikovosti vo fondoch DSS. Tento vývoj bol predovšetkým dôsledkom legislatívnej zmeny, v rámci ktorej boli zrušené povinné garancie vo všetkých fondoch s výnimkou dlhopisových a predĺženie obdobia na hodnotenie výkonnosti fondov v tých fondoch, kde garancie zostali. Tieto zmeny viedli k výraznému zvýšeniu vystavenia zmiešaných a akciových fondov voči akciovému riziku, ktoré sa na úrovni tohto sektora prejavilo nárastom podielu akcií a podielových listov medziročne zo 6 % na 10 %. Rizikovosť sa však zvýšila aj v dlhopisových fondoch, kde sa v dôsledku predĺženia priemernej zostatkovej splatnosti dlhopisového portfólia výrazne zvýšila celková dĺžka týchto fondov. Z hľadiska sporiteľov sa vďaka týmto zmenám rozšírila škála ponuky investičných stratégií zo strany dôchodkových fondov.

V ostatných sektoroch nastali iba menej významné zmeny. V sektore poisťovní pokračoval proces postupného znižovania priemernej zostatkovej splatnosti a dĺžky portfólia cenných papierov. Vo fondoch DDS sa naopak podiel aj priemerná zostatková splatnosť dlhopisového portfólia mierne zvýšila, avšak bez výraznejšieho dopadu na mieru citlivosti voči úrokovému riziku. Vo fondoch kolektívneho investovania mierne vzrástla expozícia voči akciovému aj devízovému riziku.

Tabuľka 1 Zmena podielu akciových, devízových a úrokových pozícií v jednotlivých sektoroch finančného trhu

	Akcie a podielové listy		Devízové pozície		Podiel dlhových CP		Durácia dlhových CP		Durácia celého portfólia		Zostatková splatnosť dlh. CP	
	XII.12	XII.13	XII.12	XII.13	XII.12	XII.13	XII.12	XII.13	XII.12	XII.13	XII.12	XII.13
Banky	0,3	0,4	0,1	0,2	23,4	22,3	3,2	3,6	1,0	1,1	4,0	4,5
Poist'ovne	1,4	2,8	0,8	0,7	72,7	74,7	6,8	6,5	6,1	5,8	8,6	8,5
Fondy DSS	6,0	10,3	2,4	3,1	68,7	67,4	1,9	3,4	1,4	2,2	2,5	4,4
Fondy DDS	19,2	20	13,1	8,7	64,8	66,9	3,4	3,3	2,1	2,1	4,0	4,4
KI	20,6	23,6	12,2	15,3	31,6	25,9	1,8	2,1	0,8	0,7	2,4	2,8
Unit-linked*	77	74,3	13,2	11,8	21,7	21,4	4,6	4,3	0,9	0,8	5,0	4,9

Zdroj: NBS, Bloomberg.

Poznámky: Hodnoty sú v percentách z objemu aktív, resp. NAV a vyjadrujú aktívami vážený priemer za danú skupinu inštitúcií, durácie sú v rokoch.

Devízové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a boli vypočítané ako súčet absolútnych hodnôt pozícií za jednotlivé inštitúcie.

Akciové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a nezahŕňujú majetkové podiely v dcérskych a pridružených spoločnostiach.

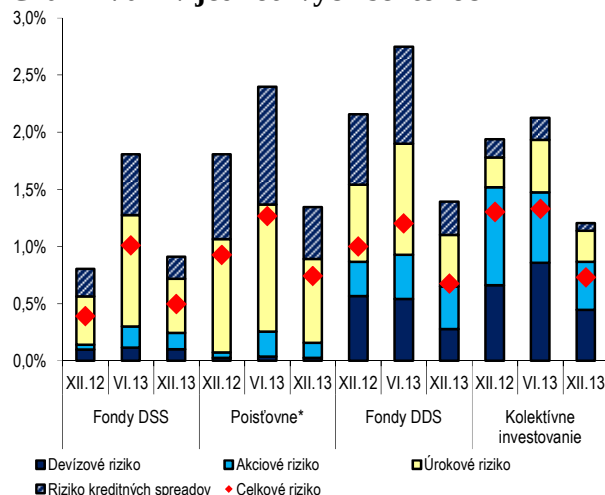
Durácie a zostatkové splatnosti sú uvedené v rokoch.

* Aktíva poisťovní investované v mene poistených.

Napriek poklesu volatility na finančných trhoch však zostáva riziko opätovného nepriaznivého vývoja

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcej časti, počas roka 2013 neboli na finančných trhoch zaznamenané turbulencie v takom rozsahu ako v niektorých predošliých rokoch. Volatility cien aktív boli ku koncu roka 2013 na relatívne nízkej úrovni, a to aj v medziročnom porovnaní. Rizikovosť portfólií vo väčšine sektorov finančného trhu vyjadrená pomocou VaR preto medziročne poklesla. Znížilo sa najmä riziko vplyvu kreditných spreadov a čiastočne aj akciové a devízové riziko. Výnimkou bol sektor fondov DSS, kde pokles miery rizikovosti aktív nebol dostatočný na kompenzáciu nárastu expozície voči rizikám.

Graf 4 VaR v jednotlivých sektoroch

Zdroj: NBS, Bloomberg, internet.

Poznámky: Na zvislej osi sú údaje v % z hodnoty aktív, resp. NAV. Hodnoty VaR boli vypočítané ako najväčšia strata s 99 %-nou pravdepodobnosťou počas 10 pracovných dní.

* Pri poisťovniach nie sú zahrnuté aktíva kryjúce Unit-linked poistenie a riziká vyplývajúce z precenenia rezerv.

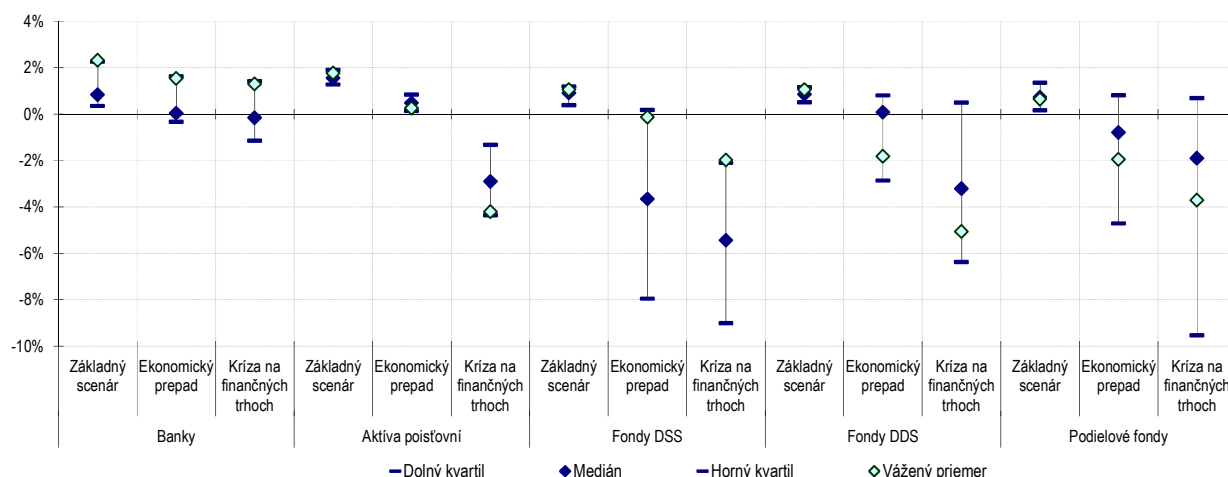
Úrokové a devízové riziko zahŕňajú aj nepriame úrokové a devízové riziko, t. j. riziko, ktorému sú jednotlivé inštitúcie, resp. fondy vystavené prostredníctvom investícií do podielových listov.

Dopad rizík v nepriaznivých scenároch bol testovaný formou makrostresového testovania

Napriek vyššie uvedenému zmierneniu rizikovosti vo väčšine segmentov finančného trhu je však potrebné upozorniť, že riziká opätovného nárastu neistoty naďalej zostávajú na pomerne významnej úrovni. Ide predovšetkým o riziká vyplývajúce z ukončenia opatrení expanzívnej menovej politiky zo strany centrálnych bánk, čo by mohlo viesť k opätovnému zvýšeniu kreditných prirážok, ako aj negatívne vývoju na finančných

trhoch rozvojových krajín a poklesu cien aktív s vyšším stupňom rizika. Dopad týchto rizík bol testovaný formou makrostresového testovania, ktorého scenáre aj výsledky sú bližšie popísané v Kapitole 6. Ako ukazuje Graf 5, tento vývoj by najviac negatívne zasiahol sektor fondov DSS. Týkalo by sa to však najmä negarantovaných fondov, zatiaľ čo v garantovaných fondoch by bol dopad pomerne malý. Výraznejšiemu poklesu hodnoty aktív by však bol vystavený aj sektor fondov DDS a fondy kolektívneho investovania s rizikovejšou investičnou stratégiou.

Graf 5 Rozdelenie dopadu makroekonomických scenárov na finančný sektor

Zdroj: NBS, RBUZ, ECB, Bloomberg.

Poznámky: V grafe sú zobrazené kvartily podielu odhadovaného zisku, resp. straty na aktívach v dôsledku aplikovania príslušných scenárov k 31. decembru 2014.

Za banky sú zobrazené kvartily podielu celkového odhadovaného čistého zisku za sledované dvojročné obdobie na čistých aktívach k 31. decembru 2013.

Pri poisťovniach je zahrnutá iba zmena reálnej hodnoty aktív a dopad poisťovacích rizík na ziskovosť. Zo stresového testovania sú vyňaté aktíva kryjúce technické rezervy v Unit-linked poistení.

Hodnoty sú v % z aktív, resp. NAV.

2 AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH SEKTOROCH FINANČNÉHO TRHU

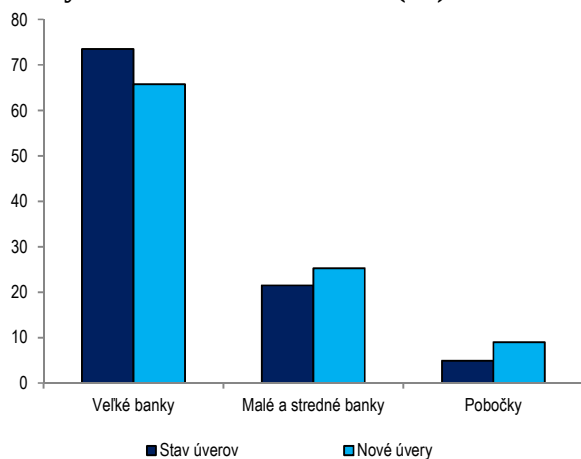
Bankový sektor

Trendy v bilancii bankového sektora

Rast úverov retailu naďalej zrýchľoval; klienti preferovali úvery s fixáciou nad 1 rok

Objem retailových úverov naďalej rástol, pričom medziročné tempo rastu sa v priebehu roka 2013 zvyšovalo až na úroveň z polovice roka 2011. Medziročne pribudlo v segmente 1,78 mld. EUR, čo zodpovedá 9,5 %-nému nárastu objemu, pričom spotrebiteľské úvery aj úvery na bývanie medziročne narástli o rovnakú hodnotu 11,7 % k decembru 2013. Počas celého roka sa znižoval celkový trhový podiel veľkých bánk v prospech malých a stredných bánk, s výraznejším efektom v prvom polroku. Veľkosť portfólia pobočiek zahraničných bánk vzrástla až o tretinu.

Graf 6 Priemerné podiely bánk na stave a nových úveroch za rok 2013 (%)

Zdroj: NBS.

Naďalej dominujú úvery s fixáciou od 1 do 5 rokov, pričom predovšetkým úvery s fixáciou do 1 roka mierne klesali. V kontexte vysokého podielu refinancovania vo výške až 35 % nových úverov môže byť odklon k dlhším fixáciám čiastočne vysvetlený snahou

o predĺženie obdobia výhodného financovania retailu.

Úvery na nehnuteľnosti zvyšovali tempo rastu, vybrané banky aktívne zvyšovali trhový podiel

Tempo rastu úverov na nehnuteľnosti rástlo, avšak začiatkom druhého polroka došlo k miernemu spomaleniu. Koniec roka 2013 bol charakterizovaný opätovným nadobudnutím trendu z prvého polroka. Celkovú dynamiku úverov na nehnuteľnosti možno vysvetľovať najmä historicky nízkymi úrokovými sadzbami. Inou čiastočnou príčinou môžu byť stagnujúce až mierne klesajúce ceny nehnuteľností, ktoré stimulujú dopyt po nehnuteľnostiach a následne môžu vplývať aj na dopyt po úveroch na ich financovanie.

Niektoré, najmä stredne veľké banky, ktoré v prvom polroku 2013 vďaka podpriemerným sadzbám zvýšili svoj trhový podiel, v druhom polroku tento náskok čiastočne stratili. Tieto banky na účel získavania väčšieho podielu klientov využívali viacero nástrojov, medzi nimi napríklad nižšie úrokové sadzby. V neposlednom rade v niektorých prípadoch k získaniu trhového podielu čiastočne prispelo aj poskytovanie úverov s vysokým LTV. Celkovo možno konštatovať, že zdroj konkurenčného tlaku bol sústredený len vo vybraných bankách.

Spotrebiteľské úvery rástli, konkurenčný tlak sa stupňoval len v niektorých bankách

V prvom polroku rast spotrebiteľských úverov zrýchľil, v druhom polroku sa vrátil na úroveň z roku 2012. Dopyt po spotrebiteľských úveroch mal pozitívny trend počas celého roka 2013, pričom úverové štandardy sa menili len v minimálnej miere. Aj v tomto segmente sa

u niektorých bánk pod nárast trhového podielu na nových úveroch podpísala výška úrokovej miery.

Podiel zlyhaných úverov klesal, ich objem však výrazne vzrástol

Podiel zlyhaných úverov na celkovom objeme úverov pokračoval v klesajúcom trende, ktorý trvá od polovice roka 2010 a v decembri 2013 dosiahol hodnotu 4,2 % na všetky úvery. Tento pokles bol však spôsobený výlučne menovateľom, t. j. stavom úverov, nakoľko objem zlyhaných úverov po zohľadnení odpisov a odpredajov v roku 2013 vzrástol až o 42 mil. EUR.

Nárast objemu zlyhaných úverov nie je celosektorový jav, pretože ho možno pozorovať len vo vybraných bankách. Aj príčiny nárastu objemu zlyhaných úverov preto treba hľadať na úrovni špecifik jednotlivých bánk.

Podiel zlyhaných úverov na nehnuteľnosti si naďalej udržiava konštantnú úroveň 3 %, pričom tempo rastu ich objemu zostáva konštantné. Podiel zlyhaných spotrebiteľských úverov síce poklesol na 7,5 %, ich objem však najmä v druhom polroku začal rásť a za posledných 6 mesiacov narástol až o 8 %.

Vývoj v nezamestnanosti mal pozitívny dopad na kreditné riziko

Trendy v zlyhaní úverov do veľkej miery súvisia s trendmi v nezamestnanosti. Stav evidovaných uchádzačov o zamestnanie z ÚPSVaR v prvom polroku medziročne mierne rástol, tento trend sa od polovice roka postupne zvrátil a ku koncu roka klesol na výsledných 13,5 % v decembri 2013.

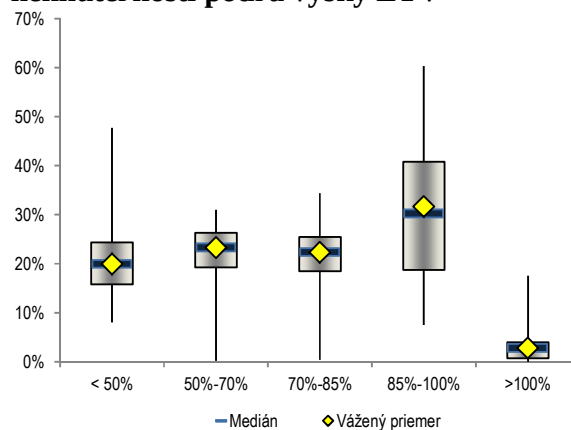
Z hľadiska kreditného rizika je dôležitá najmä miera prítoku nových uchádzačov, ktorí sa stratou zamestnania mohli dostať do ťažkostí so splácaním úveru. Jej pokles počas celého roka možno hodnotiť ako pozitívny pre kreditné riziko. Špeciálne je dôležité, že klesajúci trend

bol zaznamenaný aj vo vyššej a strednej príjmovej kategórii, v ktorých je sústredená väčšina úverových klientov bankového sektora.

Priemerná hodnota LTV zostáva nezmenená, jej distribúcia však predstavuje isté riziko

Priemerná hodnota LTV (pomer hodnoty úveru voči jeho zabezpečeniu) na nové úvery za rok 2013 zostáva cca 71 %, avšak niektoré z bánk poskytujú vyše 40 % nových úverov s LTV nad 85 %.

Graf 7 Rozdelenie nových úverov na nehnuteľnosti podľa výšky LTV

Zdroj: NBS.

Poznámka: Hodnoty predstavujú minimum, maximum, kvartilové rozpätie, medián a vážený priemer podielu čerpaných úverov v jednotlivých kategóriách za rok 2013.

Poskytovanie úverov s vysokým LTV zvyšuje potenciálnu stratu banky v prípade zlyhania úverov. Pozorované trendy však treba vnímať v kontexte ďalších rizík, medzi nimi aj vývoja cien nehnuteľností. V obdobiach rastu cien nehnuteľností hodnota kolaterálu prirodzene rastie. Vtedy sa hodnota LTV v priebehu životnosti úveru prirodzene znižuje, a to aj bez zohľadnenia splácania úveru. V súčasnosti však ceny nehnuteľností stagnujú až mierne klesajú, a teda klesá aj hodnota zabezpečenia. Riziko plynúce z poskytovania takýchto úverov je preto aktuálne výraznejšie.

Ďalším zdrojom rizika je miera konkurencie medzi bankami a prípadné zvyšovanie podielu

LTV v záujme získania klienta aj napriek zvýšenému riziku. Aj keď plošné zintenzívnenie tohto rizika aktuálne nie je evidentné, už samotné poskytovanie úverov s vysokým LTV naznačuje dlhodobý tlak konkurencie v tejto oblasti.

Tempo rastu vkladov naďalej klesá, najviac utrpeli termínované vklady

Vklady v retailovom sektore vzrástli o takmer 2,8 %, čo je približne polovičné tempo rastu oproti roku 2012. Tempo rastu vkladov pozvoľna klesá už od začiatku roka 2012. Veľké banky rástli priemerným medziročným tempom 1,7 %, malé a stredné banky naopak oproti roku 2012 zrýchlili priemerný rast na 7,7 %, predovšetkým zásluhou vyšších úrokových mier.

Z hľadiska typu vkladov možno pozorovať odklon od termínovaných vkladov, ktoré v medziročnom porovnaní rástli len pomaly a v druhom polroku dokonca ubúdali, s výnimkou denných termínovaných vkladov. Vývoj v jednotlivých bankách do veľkej miery súvisel s ponúkanou úrokovou sadzbou.

Netermínované vklady rástli po celý rok priemerným medziročným tempom 8 %. Kategória úsporných vkladov, ktorá je zo spomínaných najmenšia, vzrástla o viac než 40 %, pričom táto dynamika bola ťahaná najmä vývojom v dvoch bankách.

Negatívny trend v termínovaných vkladoch možno čiastočne vysvetliť niekoľkými príčinami. V prvom rade nízke ponúkané úrokové sadzby nie sú pre klientov dostatočnou kompenzáciou za zníženú likviditu finančných prostriedkov. Klienti tak nasparené peniaze viac ukladajú, napríklad vo forme úsporných vkladov, alebo ich nechávajú bez výrazného úročenia na netermínovaných vkladoch. Druhým čiastočným vysvetlením môže byť preferencia kolektívneho investovania, ktoré môže byť považované za investičnú alternatívu termínovaných vkladov. Tretím parciálnym vysvetlením je zníženie tlaku konkurencie,

a teda menšia snaha zo strany bánk o získavanie nových či udržiavanie existujúcich klientov.

Celková situácia v podnikovom sektore sa mierne zlepšila

V kontexte zlepšujúcich sa niektorých makroekonomických ukazovateľov sa v druhej polovici roka 2013 začalo mierne oživovanie ekonomickej aktivity podnikového sektora. V závere roka sa tento trend ešte zvýraznil, keď po prvý krát za ostatné dva roky medziročne vzrástli tržby aj v stavebníctve. Súviselo to predovšetkým so zvýšením stavebnej produkcie v inžinierskych stavbách, ktoré v roku 2012 a 2013 zaznamenali výrazný prepád. Zlepšenie situácie v podnikovom sektore sa prejavilo aj vo vývoji ukazovateľov ekonomického sentimentu a podnikateľskej dôvery, ktoré v druhej polovici roka kontinuálne rástli.

Napriek tomu, že v závere roka 2013 tržby medziročne vzrástli vo všetkých hlavných kategóriách, množstvo odvetví aj naďalej výrazne zaostáva za svojou predkrízovou výkonnosťou. Ide najmä o stavebníctvo, ale aj obchod, predaj motorových vozidiel a ubytovacie a stravovacie služby.

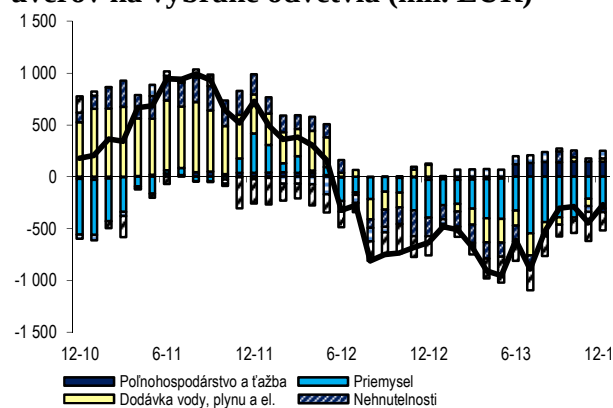
Dopyt po úveroch sa mierne zvýšil, podmienky poskytovania úverov sa neuvolňovali

Zlepšenie v podnikovom sektore sa prejavilo v miernom raste dopytu po úveroch. Podľa dotazníka o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov sa mierne oživil aj dopyt veľkých podnikov po dlhodobých úveroch z dôvodu investícií. Na druhej strane, banky vnímajú situáciu aj naďalej citlivo a obavy z ďalšieho ekonomického vývoja pretrvávajú. Úverové podmienky preto ostávajú na relatívne prísnej úrovni. Opatrnosť bánk v hodnotení ďalšieho ekonomického vývoja sa prejavila aj na úrokových maržiach, ktoré ostali na vyššej úrovni ako v roku 2012.

Pokračoval pokles celkového stavu úverov, aj keď tempo sa spomalilo a vzrástli niektoré segmenty

Spomínané mierne oživenie dopytu sa neprejavilo v plošnom raste úverov. Objem úverov medziročne klesal počas celého roka 2013, čím sa obdobie medziročného poklesu predĺžilo na 19 mesiacov. Pokračoval teda niekoľkoročný trend poklesu významu podnikových úverov v aktivitách domácich bánk. Ich podiel na celkovom úverovom portfóliu len počas roka 2013 klesol zo 40 % na 37 %.

Graf 8 Rozloženie medziročného rastu úverov na vybrané odvetvia (mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Pokles objemu úverov bol vo väčšine hlavných odvetví. Na druhej strane sa prehĺbil kontrast medzi dlhodobejšie klesajúcimi úvermi priemyslu a obnovením úverovej aktivity v poľnohospodárstve a v doprave v druhej polovici roka.

Z hľadiska celkového toku úverov je však pozitívne, že v dôsledku uvedenej kombinácie zmien v odvetviach sa tempo poklesu portfólia ku koncu roka mierne spomalilo. Zároveň objem úverov poskytnutý malým a stredným podnikom od polovice roka 2013 medziročne rástol. V druhej polovici roka 2013 sa potvrdil trend poskytovania nových úverov predovšetkým ako rolovanie existujúcich úverov.

Objem záruk poskytnutých bankami v korporátnom sektore zaznamenal nárast

Okrem uvedeného zmiernenia poklesu úverov podnikov počas druhého polroka 2013 zaznamenal bankový sektor aj nárast expozície voči tomuto sektoru formou poskytnutých záruk. Objem záruk počas tohto obdobia vzrástol z 1,7 na 2,0 mld. EUR, pričom počas roka 2012 a v prvom polroku 2013 bol na približne stabilnej úrovni.

Vklady podnikov rástli najmä v druhej polovici roka

Po nepresvedčivom vývoji objemu vkladov počas prvého polroka 2013 začali vklady v druhej polovici roka výraznejšie rásť. Je pravdepodobné, že rast vkladov súvisel s rastom tržieb, ktorý zvyšuje likvidné aktíva podnikov.

Zároveň spomínaný pokles objemu podnikových úverov, sprevádzaný nárastom vkladov, vedie k pokračujúcemu poklesu podielu úverov na vkladoch. Hodnota tohto podielu bola v decembri 2013 na najnižšej úrovni od polovice roka 2008. Takýto vývoj zlepšuje finančnú pozíciu podnikového sektora ako celku a prispieva k stabilnejšej štruktúre súvah domácich bánk z pohľadu dlhodobej likvidity.

Na schopnosť podnikov splácať úvery vplývali pozitívne viaceré faktory

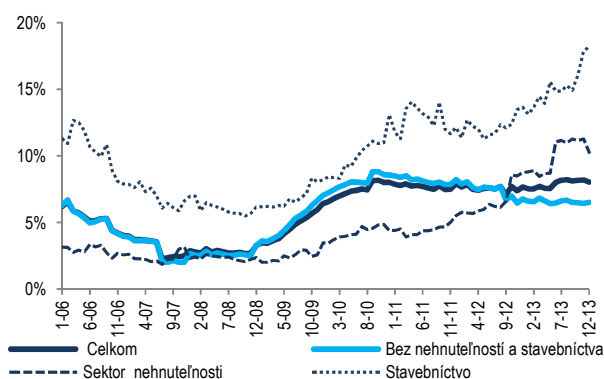
V druhom polroku sa zlepšili viaceré ukazovatele výkonnosti podnikového sektora. Dôležitým faktorom bolo zlepšenie vývozu, ako aj zlepšenie domácej spotreby. Rast tržieb v prostredí stabilne nízkych úrokových mier a klesajúceho objemu úverov viedol k zmierneniu úverového zaťaženia podnikového sektora ako celku. Určité zlepšenie naznačujú aj indikátory dôvery ako aj nové objednávky v priemysle. Zmenšenie makroekonomických rizík sa prejavilo aj pri úverových štandardoch, ktoré sa v druhom polroku po viac ako dvoch rokoch po prvý raz nesprísňovali. Nezmenené úverové

štandardy, ako aj relatívne stabilné marže svedčia o určitej stabilizácii miery kreditného rizika z pohľadu bánk.

Kvalita úverového portfólia bez výraznejších zmien

Napriek určitému uvoľneniu napätia vo finančnej situácii podnikového sektora zatiaľ nemôžeme hovoriť o zásadnom zlepšení trendov v kvalite úverového portfólia, aj keď náklady na kreditné riziko medziročne klesli. Bol to dôsledok priaznivejšieho vývoja objemu zlyhaných úverov. Objem úverov zlyhaných v roku 2013 medziročne klesol o 39 %. Pravdou však ostáva, že najmä v dôsledku poklesu celkového stavu úverov počas roka 2013 stúpol podiel zlyhaných úverov (zo 7,5 % na 8 %). Tento vývoj bol však do veľkej miery ovplyvnený nárastom podielu zlyhaných úverov v komerčných nehnuteľnostiach a v stavebníctve vo vybraných bankách. Po odpočítaní vplyvu týchto odvetví by bol vývoj podielu zlyhaných úverov v roku 2013 stabilný.

Graf 9 Podiel zlyhaných úverov podnikom

Zdroj: NBS.

Pokles objemu slovenských štátnych dlhopisov v druhom polroku 2013

V portfóliu cenných papierov bankového sektora nastali počas roka 2013 iba mierne zmeny. Aj keď slovenské štátne dlhopisy a pokladničné poukážky tvoria naďalej podstatnú časť tohto portfólia, v druhom polroku ich

objem neustále klesal. Kým ku koncu roka 2012 bol celkový objem domácich štátnych dlhopisov a pokladničných poukážok takmer 12 mld. EUR a ku koncu júna 2013 viac ako 12 mld. EUR, ku koncu roka 2013 tento objem nedosiahol ani 11 mld. EUR. Navyše, celkový objem slovenských pokladničných poukážok dosiahol svoju najnižšiu hodnotu od septembra 2008 (necelých 10 mil. EUR). Objem týchto cenných papierov poklesol vo všetkých väčších bankách.

Hypotekárne záložné listy tvoria naďalej najdôležitejšiu časť emitovaných cenných papierov

Emisii dlhových cenných papierov dominovala aj počas roka 2013 emisia hypotekárnych záložných listov. Tempo nových emisií prebehlo rast hypotekárnych úverov, dôsledkom čoho nastal mierny nárast podielu objemu hypotekárnych úverov na objeme hypotekárnych záložných listov. Emisiám dominovali emisie ponúkajúce fixný kupónový výnos. Postupný pokles priemerného ponúkaného výnosu počas prvých troch štvrtí roka prebehol v súlade s vývojom výnosov štátnych dlhopisov, dôsledkom čoho je aj stabilný vývoj úrokových spreadov medzi výnosom HZL a výnosom slovenských štátnych dlhopisov. To indikuje, že relatívne vnímanie rizikovosti týchto dlhopisov oproti slovenským štátnym dlhopisom sa výraznejšie nemenilo.

Vývoj objemu medzibankových operácií ovplyvnený najmä splatením trojročných refinančných operácií od ECB

Vývoj medzibankových operácií bol, najmä na začiatku roka, do veľkej miery ovplyvnený splatením trojročných refinančných operácií ECB, ktorými banky disponovali od decembra 2011, resp. od marca 2012. Za rok 2013 banky splatili približne tri štvrtiny týchto zdrojov. Z pohľadu finančnej stability je dôležité, že pokles týchto zdrojov neovplyvnil vo výraznej miere schopnosť bánk financovať reálnu ekonomiku.

Ostatné položky medzibankových operácií sa pohybovali, v súlade s predchádzajúcimi rokmi, pomerne volatilne a kompenzovali pohyb ostatných volatilných položiek bilancie bánk (najmä zdroje a úvery poskytnuté podnikom a verejnej správe). Zaujímavý priebeh zaznamenal objem celkových vkladov uložených v ECB, keď ku koncu decembra 2013 narástol na takmer 1,3 mld. EUR, čo je najvyššia hodnota od mája 2012 (pred zavedením bankovej dane).

Implikované úrokové sadzby sú naďalej v pásme ohraničenom EURIBORmi s týždňovou a ročnou maturitou, aj keď ku koncu roka nastal nárast v prípade zdrojov od domácich aj zahraničných bánk.

Možný negatívny dopad nárastu úrokových sadzieb na čisté úrokové príjmy bánk sa zvýšil

Niektoré trendy v slovenskom bankovom sektore v roku 2013 prispeli k miernemu nárastu citlivosti bánk voči úrokovému riziku. V dôsledku zvýšenia podielu retailových úverov s dlhšou fixáciou sa predĺžila durácia portfólia úverov voči klientom z 1,34 na 1,40 roka. Okrem toho sa zároveň predĺžila aj durácia portfólia cenných papierov, a to z 3,16 na 3,54 roka. Na druhej strane, kvôli postupnému znižovaniu významu termínovaných vkladov sa znížila durácia vkladov klientov z 0,51 na 0,45 roka. Znamená to, že časový horizont dopadu prípadných zmien v úrokových sadzbách by sa na strane aktív predĺžil a na strane pasív skrátil, čo zvyšuje možnosť nepriaznivého dopadu najmä v prípade nárastu sadzieb. Veľkosť dopadu tohto rizika by však mohla byť zmiernená zvýšením úrokovej marže zo strany bánk. Celková durácia bilancií bánk po zohľadnení úrokových derivátov sa medziročne mierne zvýšila z 1,62 na 1,72 roka. Zmeny rovnakého charakteru bolo možné zaznamenať v domácom bankovom sektore aj v roku 2012.

Vývoj na trhu retailových vkladov ovplyvňoval likviditu bánk

Ako už bolo uvedené vyššie, bankový sektor zaznamenal aj v roku 2013 nárast objemu retailových vkladov, hoci v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nastalo spomalenie tohto rastu. Popri tom sa zvyšoval podiel bežných účtov a vkladov retailu so zostatkovou splatnosťou do 1 mesiaca. Medziročne sa hodnota podielu postupne zvýšila z 51 % na 55 %. Tento vývoj mal odlišný vplyv z hľadiska krátkodobej aj dlhodobej likvidity.

Z hľadiska krátkodobej likvidity tento vývoj viedol k miernemu zhoršeniu aktuálne platného ukazovateľa likvidných aktív, ktorého priemerná hodnota sa počas roka 2013 mierne znížila z 1,51 na 1,43. Dôvodom bol práve vyššie uvedený nárast objemu retailových vkladov s krátkou dobou splatnosti, pričom podobný trend bolo navyše možné zaznamenať aj v podnikovom sektore v druhej polovici roka 2013. Tento rast totiž bol iba v malej miere sprevádzaný nárastom objemu likvidných aktív. Na druhej strane, túto skutočnosť nie je možné hodnotiť jednoznačne negatívne. V zmysle regulácie likvidity uvedenej v nariadení CRR, ktorá by mala vstúpiť do platnosti po roku 2018, je možné práve bežné účty klientov s vytvoreným vzťahom k banke považovať za stabilnejší zdroj financovania sa. Systém monitoringu, ktorý sa plánuje zaviesť v tejto oblasti v priebehu roka 2014, by mal umožňovať presnejší odhad, aká časť vkladov klientov spĺňa túto podmienku.

Na druhej strane, z hľadiska štruktúry bilancie bankového sektora je pozitívnu skutočnosťou, že rast úverov, tvorený predovšetkým zvyšovaním objemu retailových úverov, bol aj v roku 2013 plne kompenzovaný nárastom objemu klientskych vkladov a emitovaných hypotekárnych záložných listov. Podiel úverov na vkladoch a HZL vďaka tomu zostal na stabilnej úrovni 82 %.

Majetková angažovanosť

Celkový objem expozícií, ktoré sú poskytnuté voči jednému klientovi alebo skupine prepojených klientov a presahujú 10 % vlastných zdrojov banky, sa počas roka 2013 na úrovni sektora ako celku len mierne znížil (o 2 %), čo zároveň platilo aj pre väčšinu bánk. Bolo to spôsobené vyššie uvedeným trendom poklesu, resp. stagnácie na trhu veľkých korporátnych úverov.

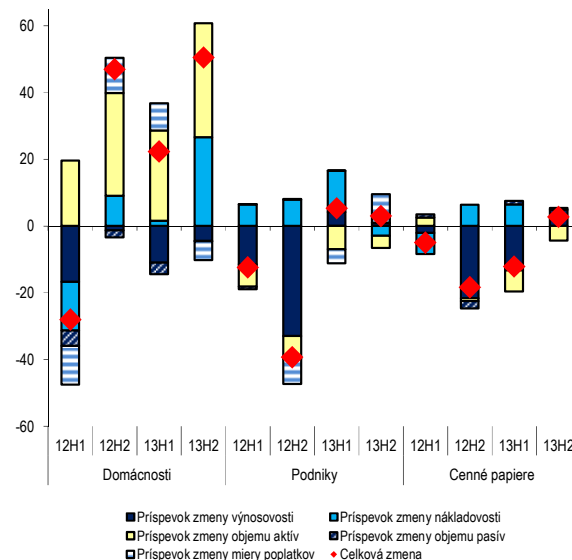
Finančná pozícia bankového sektora

Čistý zisk bankového sektora medziročne vzrástol o 12 %, a to na úroveň 549 mil. EUR. Hodnota zisku pred zdanením vzrástla medziročne dokonca až o 24 %. Na uvedenom náraste sa podieľal predovšetkým nárast čistých úrokových príjmov a príjmov z poplatkov ako aj zníženie nákladov na kreditné riziko a pokles strát z precenenia cenných papierov.

Nárast čistých úrokových príjmov bol naďalej ovplyvnený predovšetkým vývojom v retailovom segmente

Nárast čistých úrokových príjmov bol v roku 2013, podobne ako v predchádzajúcom období, ťahaný predovšetkým retailovým sektorom. Aj preto sa v najväčšej miere týkal tých bánk, ktoré majú výraznejší podiel operácií v tomto segmente. Najvýznamnejším faktorom je pokračujúci nárast retailových úverov. Okrem tohto sa v druhom polroku 2013 pozitívne prejavil aj pokles úrokových nákladov na retailové vklady. Tento vývoj bol dôsledkom uvoľnenia konkurencie na strane retailových vkladov spojený so znížením podielu termínovaných vkladov, ktorý bolo možné zaznamenať najmä počas druhého polroku 2012 a prvého polroku 2013.

Graf 10 Faktory zmeny čistých príjmov z úrokov a poplatkov za polročné obdobia (mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Poznámky: Údaje vyjadrujú zmenu sumy čistých úrokových príjmov a čistých príjmov z poplatkov medzi jednotlivými polrokmi a jej dekompozíciu na jednotlivé faktory.

Miera poplatkov vyjadruje podiel príjmov z poplatkov na celkovom objeme úverov v danom segmente.

Celkové náklady na kreditné riziko poklesli, a to najmä v sektore podnikov

Náklady na kreditné riziko pohľadávok v roku 2013 medziročne poklesli, a to o 8 %. Tento pokles bol zároveň spojený s poklesom novozlyhaných úverov, ktorý bol v hrubej hodnote (t. j. bez zohľadnenia zmien v dôsledku odpisu a odpredajov) vo výške 12 %.

V sektore podnikov a retailu sa však situácia z tohto pohľadu vyvíjala pomerne odlišne. Uvedený pokles nákladov na kreditné riziko pohľadávok bol zaznamenaný najmä v sektore podnikov, kde tieto náklady klesli až o 37 %, a to pri porovnateľnom zmiernení nárastu zlyhaných úverov bez zohľadnenia odpisov a odpredajov (39 %).

Na druhej strane, v retailovom segmente bol zaznamenaný nárast zlyhaných úverov ako aj

medziročné zvýšenie nákladov na kreditné riziko približne o tretinu.

Krytie zlyhaných úverov zostalo na vysokej úrovni

V rámci európskeho bankového sektora je ako jedno z významných rizík identifikované riziko nedostatočného pokrytia strát v portfóliách bánk. S účelom hlbšej analýzy tohto rizika vykonáva počas roka 2014 ECB detailné hodnotenie kvality aktív v bankách. Vzhľadom na tieto skutočnosti je dôležité, že miera pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami, priamym odpočtom od kapitálu a kolaterálom v domácich bankách je relatívne vysoká. Jej úroveň počas roka zaznamenala mierny pokles, a to z 92 % na 90 %.¹ Z hľadiska štruktúry tohto pokrytia tvoria najvýznamnejšiu časť opravné položky, ktoré sú vo výške 57 % celkovej hrubej hodnoty zlyhaných úverov. Ich význam, spolu s podielom priameho odpočtu od vlastných zdrojov, sa však počas roka 2013 mierne znížil a čiastočne bol nahradený rastúcim významom zabezpečenia.

Z ostatných faktorov zmien ziskovosti boli významné najmä príjmy z obchodovania

Okrem vyššie uvedených vplyvov na medziročný vývoj ziskovosti v domácom bankovom sektore mal pomerne významný vplyv aj pokles nákladov z precenenia dlhopisov v portfóliách bánk. Tento dopad však bol spôsobený ešte situáciou v roku 2012, keď v dôsledku dlhovej krízy v EÚ niektoré banky zaznamenali straty z predaja alebo precenenia dlhopisov emitovaných rizikovejšími štátmi. V roku 2013 už tieto straty nenastali.

Primeranosť vlastných zdrojov opätovne vzrástla

Primeranosť vlastných zdrojov zostáva naďalej jedným z významných pilierov odolnosti bankového sektora voči externým rizikám. Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov aj v roku 2013 naďalej rástol, a to z 15,8 % na 17,2 %.² Zároveň sa zvýšila aj hodnota ukazovateľa základných vlastných zdrojov. Ako ukazuje Graf 11, k júnu 2013 bola hodnota ukazovateľa mierne vyššia ako mediánová hodnota za členské štáty EÚ a relatívne výrazne presahovala vážený priemer za materské spoločnosti domácich dcérskych spoločností. Zároveň bola približne v súlade s mediánovou hodnotou za členské štáty EÚ v strednej a východnej Európe, preto nie je možné hovoriť o nadmernej konzervácii kapitálu v domácom bankovom sektore.

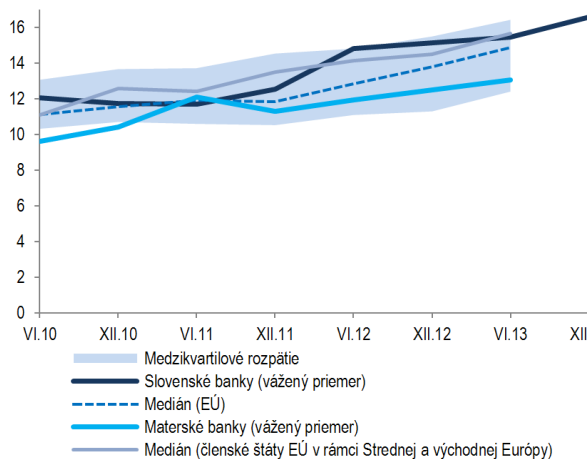
Hoci z hľadiska individuálnych bánk zaznamenala najnižšia hodnota ukazovateľa základných vlastných zdrojov pokles z 11,0 % na 9,9 %, táto hodnota stále zostáva nad úrovňou, ktorú NBS stanovila v Odporúčaní č. 1/2012 zo dňa 16. januára 2012 na podporu stability finančného sektora (9 %).

V tejto súvislosti je zároveň potrebné pripomenúť, že počas roka 2014 vstúpi do platnosti novela zákona o bankách, v zmysle ktorej budú musieť banky udržiavať okrem základnej regulátornej úrovne vlastných zdrojov (8 % rizikovo vážených aktív) aj vankúš na zachovanie kapitálu, ktorého výška bude od 1. októbra 2014 stanovená na 2,5 % rizikovo vážených aktív.

¹ Agregované údaje neobsahujú údaje za pobočky zahraničných bánk.

² Aby bolo možné konzistentné porovnávanie v čase, v celej tejto časti sú agregované ukazovatele počítané len na súbore tých bánk, ktoré neboli pobočkou zahraničnej banky k 31. decembru 2013.

Graf 11 Medzinárodné porovnanie ukazovateľa základných vlastných zdrojov (%)

Zdroj: NBS, ECB, Bloomberg.

Hlavnými faktormi nárastu kapitálovej primeranosti bolo ponechanie časti zisku z 2012, pokles úverov podnikom a rizikových váh

Hlavným faktorom zvýšenia primeranosti vlastných zdrojov bolo ponechanie si približne štvrtiny zisku vykázaného v roku 2012. K pozitívnemu vývoju prispela aj skutočnosť, že v roku 2013 sa neopakovali pomerne výrazné straty v niektorých bankách. Zvýšil sa však aj objem dodatkových vlastných zdrojov, a to formou emisie podriadeného dlhu.

Na zvýšenie hodnoty ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov mal vplyv aj pokles objemu rizikovo vážených aktív, hoci jeho dopad bol v porovnaní s nárastom vlastných zdrojov približne polovičný. Najvýznamnejším dôvodom bol pokles expozície voči sektoru podnikov, ako aj zníženie rizikových váh v bankách využívajúcich vlastné modely na výpočet požiadavky na vlastné zdroje. Priemer rizikových váh vážený veľkosťou kapitálovej požiadavky sa medziročne znížil z 83 % na 76 % v triede korporátnych expozícií a z 35 % na 28 % v triede expozícií voči retailu. Tieto priemerné hodnoty však zostávajú nad

priemernými úrovňami rizikových váh v rámci EÚ.

Ukazovateľ finančnej páky

Popri pomerne dobrej úrovni kapitálovej vybavenosti vykazujú slovenské banky aj dostatočnú úroveň ukazovateľa finančnej páky, ktorý je novým ukazovateľom v rámci nariadenia CRR. Zatiaľ čo priemerná hodnota tohto ukazovateľa v domácom bankovom sektore sa počas roka 2013 pohybovala na úrovniach 7,6 % až 7,8 %³, priemerná hodnota za veľké medzinárodné európske banky bola k 30. júnu 2013 na úrovni 3,0 % a pre ostatné významné európske banky 3,6 %. S výnimkou jednej banky bola k 31. decembru 2013 hodnota tohto ukazovateľa vo všetkých domácich bankách nad úrovňou 6 %.

Sektor poisťovní

Ziskovosť a solventnosť poisťovní sa zásadne nemenila

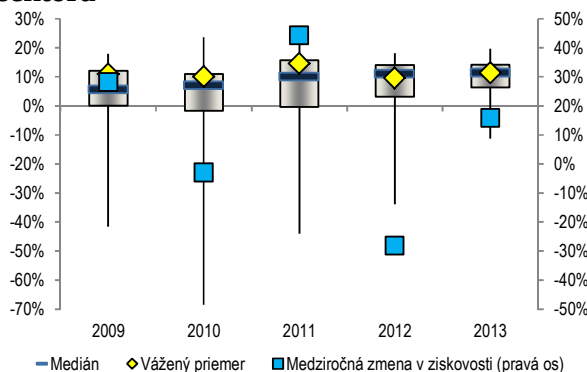
Zisk poisťného sektora za rok 2013 dosiahol 158 mil. EUR a medziročne vzrástol o 16 %. Zisk v roku 2012 však bol ovplyvnený jednorazovými vplyvmi (napr. zmena ocenenia majetkových účastí v dcérskych spoločnostiach a pod.) Po ich zohľadnení sa zisk medziročne zmenil iba minimálne. Vývoj ziskovosti v jednotlivých poisťovniach bol zmiešaný. V strate skončili dve poisťovne, ale úhrnná strata poklesla z 12,5 mil. EUR v roku 2012 na 1 mil. EUR.

Vlastné imanie v poisťnom sektore pokleslo medziročne o 37 mil. EUR (2,6 %). Rovnakou mierou sa na tom podieľal pokles oceňovacích rozdielov ako aj rozdelenie zisku z minulých rokov. Pozitívom je, že znižovanie vlastného

³ Treba poznamenať, že vzhľadom na to, že tento ukazovateľ zatiaľ nie je súčasťou pravidelného výkazníctva, uvedené hodnoty sú iba odhadmi NBS.

imania nastalo najmä v poisťovniach s najvyššou maržou solventnosti.

Graf 12 Rozdelenie ziskovosti jednotlivých poisťovní a vývoj celkového zisku poistného sektora

Zdroj: NBS.

Poznámka: Údaje na ľavej osi zobrazujú rentabilitu vlastného imania (ROE).

Životné poistenie

Technické poistné po dvoch slabších rokoch zrýchlilo v roku 2013 svoj rast na 5,3 % medziročne. Na rozdiel od predchádzajúcich rokov poistné rástlo najmä v klasickom životnom poistení, a to o 7,2 %, čo sa stalo prvýkrát od roku 2007. Rástla najmä nová produkcia (14 %) aj ročné poistné (6 %), napriek poklesu počtu zmlúv o 4 %. Tento rast môže súvisieť so znížením technickej úrokovej miery od 1. januára 2014 na 1,9 %, čo bude viesť k zdraženiu poistenia.

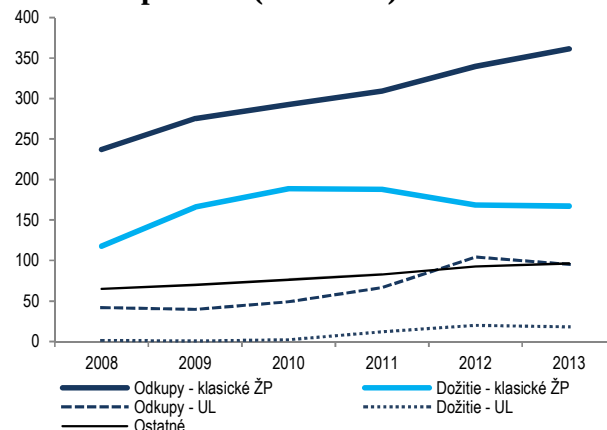
V klasickom životnom poistení klesol počet odkupov o 50 tisíc (pokles o tretinu), ale ich objem vzrástol o 20 mil. EUR, pričom priemerné poistné plnenie vzrástlo na 3 435 EUR. Ostatné poistné plnenia sa výrazne nemenili ani z hľadiska objemu, ani počtu. Frekvencia odkupov klesla o 2 p. b. na 5,3 %.

Naopak v Unit-linked poistení technické poistné v roku 2013 stagnovalo, klesol počet zmlúv aj nová produkcia. Pozitívom však je, že poklesol počet aj objem odkupov (o 9 mil. EUR), kým ešte v júni odkupy vykazovali rastúci trend. Frekvencia odkupov sa

stabilizovala na úrovni 11 % a klesá aj pomer odkupov voči celkovej technickej rezerve v Unit-linked poistení.

Výrazné zrýchlenie rastu (13 %) zaznamenalo poistné aj v pripoistení.

Graf 13 Náklady na poistné plnenia v životnom poistení (mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Poznámky: UL – Unit-linked poistenie.

Klasické ŽP – životné poistenie okrem Unit-linked poistenia.

Neživotné poistenie

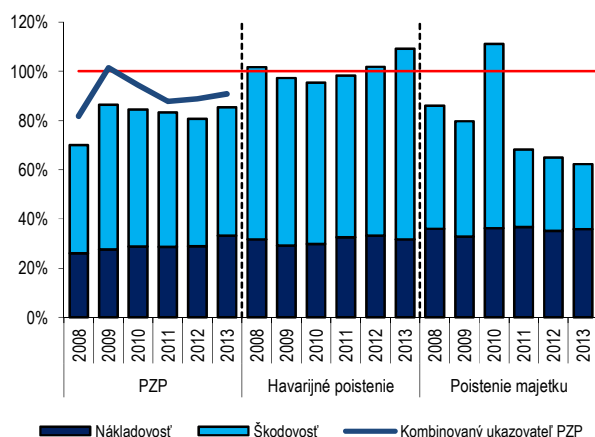
Technické poistné v neživotnom poistení pokračuje vo svojom dlhodobom poklese a ku koncu roka 2013 dosiahlo 912 mil. EUR (pokles o 1,3 %). Tento trend je opätovne daný pokračujúcim poklesom poistného v PZP a havarijnom poistení, kým poistné v ostatných odvetviach prevažne rastie. PZP a havarijné poistenie si však stále udržujú vedúce postavenie medzi odvetviami neživotného poistenia, aj keď poistenie majetku sa im už takmer vyrovnalo.

Poistné v poistení áut naďalej klesá (o 3,4 % medziročne) napriek rastu počtu poistných zmlúv a aj rastu novej produkcie. Klesá priemerné poistné na jednu zmluvu (približne o 6 % v PZP a 5,5 % v havarijnom poistení), a to tak pri nových zmluvách ako aj pri prolongovaných zmluvách. Pri PZP a aj pri havarijnom poistení sa v posledných rokoch

vyrovnalo priemerné poistné na jednu zmluvu pri nových a prolongovaných zmluvách.

Pokračujúci pokles poistného a výrazný rast prevádzkových nákladov (medziročne o 11 %) prispeli v PZP k rastu kombinovaného ukazovateľa o 5 p. b. na 85,4 %. V prípade, ak do výpočtu kombinovaného ukazovateľa zahrnieme aj odvod časti poistného na osobitný účet MV SR⁴, príspevok SKP⁵ a zmenu technickej rezervy na krytie záväzku voči SKP, tak kombinovaný ukazovateľ⁶ vzrastie na 90,8 % a v jednej poisťovni prekročí 100 %. Aj keď počet poistných plnení pokračuje v poklese, rast priemernej výšky poistného plnenia znamená relatívne stabilnú výšku nákladov na poistné plnenia.

Graf 14 Vývoj škodovosti, nákladovosti a kombinovaného ukazovateľa

Zdroj: NBS.

Poznámka: Kombinovaný ukazovateľ PZP je vypočítaný obdobne ako kombinovaný ukazovateľ s tým, že príspevok a zmena rezervy voči SKP zvyšuje technické náklady na poistné plnenia a odvod MV SR znižuje zaslúžené poistné.

V havarijnom poistení rast nákladov na poistné plnenia (najmä v dôsledku rastu počtu poistných plnení) v kombinácii s klesajúcim

poistným vyústili do nárastu škodovosti o 9 p. b. a kombinovaný ukazovateľ vzrástol zo 102 % v roku 2012 na 109 % za rok 2013. Z ôsmich poisťovní poskytujúcich havarijné poistenie iba jedna dosiahla kombinovaný ukazovateľ nižší ako 100 %.

Situácia v poistení majetku sa vyvíjala v roku 2013 priaznivo. Rast poistného o 1,1 % a pokles nákladov na poistné plnenia viedli k poklesu škodovosti aj kombinovaného ukazovateľa. Kombinovaný ukazovateľ sa v ostatných odvetviach pohybuje výrazne pod hodnotou 100 %.

V neživotnom poistení pokračuje trend rastu poistného postúpeného zaistovateľom aj podielu zaistenia, ktorý vzrástol na 30,6 % za neživotné poistenie.

Technické rezervy a ich umiestnenie sa významne nemenili

Technické rezervy v roku 2013 mierne vzrástli na 4,99 mld. EUR. Pokračuje trend z posledných rokov, keď technické rezervy rastú v životnom poistení (aj v klasickom životnom poistení aj v Unit-linked poistení) a klesajú v neživotnom poistení, najmä rezerva na nahlásené, ale neuhradené poistné udalosti. Štruktúra investícií sa výrazne nemenila.

Riziká v poistnom sektore

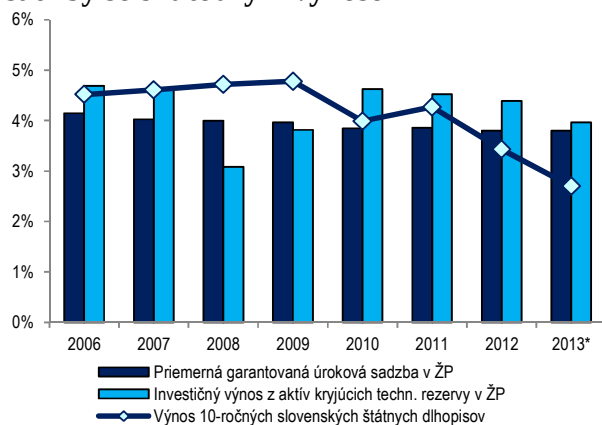
Najvýznamnejším rizikom v poistnom sektore, predovšetkým v klasickom životnom poistení, ostáva pretrvávajúce obdobie nízkych úrokových sadzieb. Aj keď sa pokles úrokových sadzieb počas roka 2013 zastavil, a najmä dlhodobé sadzby začali od druhého štvrt'roka 2013 pozvoľne rásť, stále ostávajú výrazne nízke.

⁴ Ministerstvo vnútra SR.

⁵ Slovenská kancelária poisťovateľov.

⁶ Príspevok a zmena rezervy voči SKP zvyšuje technické náklady na poistné plnenia a odvod MV SR znižuje zaslúžené poistné.

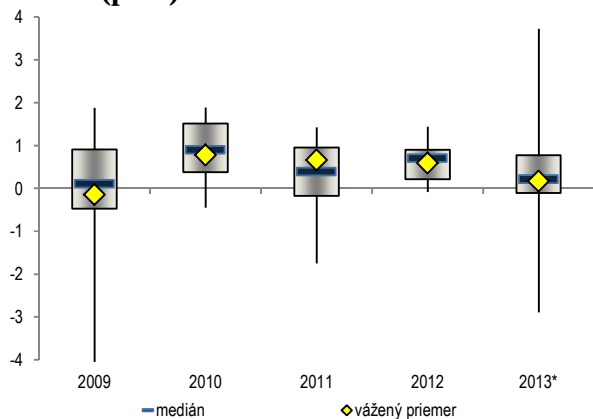
Graf 15 Porovnanie garantovanej úrokovej sadzby so skutočným výnosom

Zdroj: NBS.

Poznámka: * Údaje o priemernej garantovanej sadzbe nie sú za rok 2013 dostupné, ako odhad je použitá hodnota z roku 2012.

Graf 16 Rozdelenie pokrytia garantovaného výnosu skutočnými výnosmi v poisťovních sektore (p. b.)

Zdroj: NBS.

Poznámky: Pre každú poisťovňu bol vypočítaný rozdiel medzi investičným výnosom aktív kryjúcich technické rezervy v životnom poistení, kde riziko znáša poisťovňa a priemernou garantovanou sadzbou prislúchajúcou technickým rezervám v životnom poistení okrem Unit-linked poistenia.

Na zvislej osi sú zobrazené maximum, minimum, medzikvartilové rozpätie, medián a priemer tejto veličiny v poisťovních sektore.

Zohľadnené sú iba životné poisťovne.

Kladná hodnota znamená, že výnos je vyšší ako garantovaná sadzba v životnom poistení.

* Údaje o priemernej garantovanej sadzbe nie sú za rok 2013 dostupné, ako odhad je použitá hodnota z roku 2012.

Poisťovnímu sektoru ako celku sa stále darí dosahovať investičný výnos nad úrovňou garantovaného výnosu v zmluvách životného poistenia. V roku 2013 však klesol ich rozdiel len na 0,2 p. b. a zároveň sa výrazne nadol posunulo aj rozdelenie tohto ukazovateľa. Vyše štvrtina poisťovní nedosahuje investičný výnos potrebný na pokrytie garantovaného výnosu v poisťovacích zmluvách a aj medián tohto ukazovateľa klesol z 0,7 p. b. v roku 2012 na 0,2 p. b. v roku 2013.

Z hľadiska reinvestičného rizika je dôležitým faktorom, že už 23 % dlhopisového portfólia v poisťovních sektore bolo nakúpeného v období nízkych úrokových sadzieb (po prvom štvrtroku 2013). Ďalších takmer 15 % dlhopisového portfólia maturuje počas roka 2014 a tieto investície bude potrebné nahradiť inými. V ďalších rokoch je riziko reinvestícií o niečo nižšie, nakoľko maturuje 4 – 6 % portfólia ročne v období 2 – 5 rokov.

Ďalším významným rizikom je riziko zo zmeny úrokových sadzieb. Až 67 % dlhopisového portfólia poisťovní je v portfóliách preceňovaných na reálnu hodnotu, najmä v portfóliu na predaj (62,6 %). Tento podiel narástol za rok 2013 o 3 p. b. Situácia je podobná vo väčšine poisťovní. Zároveň dlhopisové portfólio poisťovní vykazuje pomerne vysokú duráciu (6,5 roka), čo je žiaduce z pohľadu riadenia aktív a pasív a zároveň do istej miery chráni poisťovní sektor pred poklesom úrokových výnosov z dlhopisov. V prípade rastu úrokových sadzieb by však toto portfólio zaznamenalo stratu. Kým v prípade rastu bezrizikových úrokových sadzieb by strata z precenenia dlhopisov bola kompenzovaná poklesom technických rezerv, v prípade rastu kreditných prirážok by k takejto kompenzácii nedošlo a straty by znášali poisťovne.

Z hľadiska kreditného rizika môžeme hovoriť o pokračovaní doterajšej konzervatívnej investičnej stratégie. Približne 40 % investícií tvoria slovenské štátne dlhopisy, 13 % ostatné štátne dlhopisy a dlhopisy medzinárodných

inštitúcií, 10 % dlhopisy slovenských bánk, 13 % dlhopisy iných bánk a 6 % vklady v bankách, najmä slovenských. Vládne dlhopisy štátov s vysokými kreditnými prirážkami sú na úrovni celého sektora aj jednotlivých inštitúcií relatívne nevýznamné.

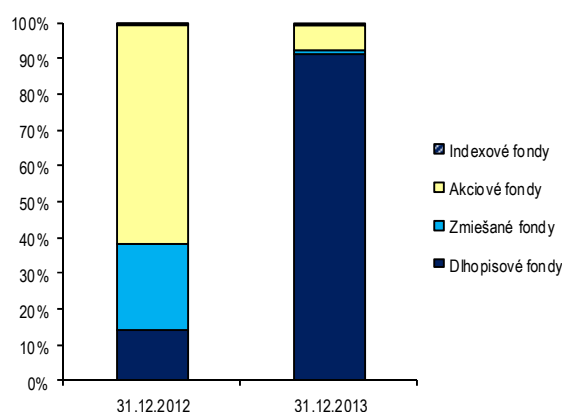
Dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie

Presun väčšiny sporiteľov do dlhopisových negarantovaných fondov

Rok 2013 priniesol v starobnom dôchodkovom sporení po dlhšom čase úbytok počtu sporiteľov zhruba o 20 tisíc, čo však predstavovalo iba 1,3 % z ich celkového počtu na začiatku sledovaného obdobia. Pokles súvisí predovšetkým s dobiehajúcim otvorením systému počas januára 2013, keď dobrovoľné výstupy existujúcich sporiteľov prevýšili pomerne výrazne dobrovoľné vstupy nových sporiteľov. V druhom polroku 2013, ktorý už nebol poznačený efektom otvorenia, sa začala základňa sporiteľov opäť mierne rozrastať.

Graf 17 Štruktúra počtu sporiteľov z hľadiska jednotlivých typov fondov

Zdroj: NBS.

Oveľa významnejšou skutočnosťou ako pokles celkového počtu sporiteľov v sektore bola radikálna zmena v ich rozdelení medzi

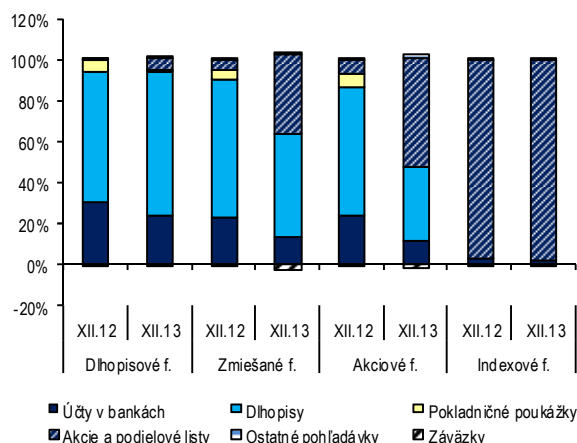
jednotlivé typy dôchodkových fondov. Od 1.5.2013 totiž došlo k preradeniu výraznej väčšiny sporiteľov v akciových a zmiešaných dôchodkových fondoch do dovtedy minoritných dlhopisových dôchodkových fondov. Tento jav bol dôsledkom zákonnej úpravy, ktorá vyžadovala, aby sa sporitelia do konca marca 2013 vyjadrili, do ktorého dôchodkového fondu, alebo kombinácie dôchodkových fondov, chcú posilať povinné odvody. V prípade, že sporiteľ neodoslal vyplnenú návratku príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti, tá ho musela od začiatku mája automaticky preradiť do dlhopisového fondu, keďže ten si ako jediný zachoval povinné garancie. Zrejme aj vplyvom pasívneho prístupu sporiteľov sa teda od tohto momentu až do konca roka 2013 viac ako 90 % sporiteľov nachádzalo v dlhopisových dôchodkových fondoch. Podiel akciových dôchodkových fondov sa medziročne prepadol zo 62 % na 7 % a zhruba štvrtinové zastúpenie zmiešaných dôchodkových fondov sa zmenšilo iba na 1 %. Počet sporiteľov indexových dôchodkových fondov sa viac ako zdvojnásobil, ale ich váha zostala nízka na úrovni 0,6 %. Prerozdelenie sporiteľov bolo analogicky sprevádzané preskupením majetku medzi jednotlivými typmi dôchodkových fondov.

Objem spravovaného majetku v systéme druhého piliera dôchodkového sporenia sa v roku 2013 zvýšil o 261 mil. EUR. Tento prírastok však bol menej ako polovičný v porovnaní so všetkými doterajšími kalendárnymi rokmi v rámci fungovania starobného dôchodkového sporenia. Spomalenie nárastu čistej hodnoty majetku (NAV) bolo dôsledkom dvoch skutočností. Prvou bol odliv nasporených prostriedkov z dôchodkových fondov do Sociálnej poisťovne za odchádzajúcich sporiteľov v objeme zhruba 280 mil. EUR. Druhým faktorom bol pomalší prítok nových prostriedkov, keďže počas celého roka 2013 už mesačné príspevky sporiteľov tvorili len 4 % z vymeriavacieho základu a nie 9 % ako tomu bolo do jesene 2012.

Výrazné posilnenie akciovej zložky portfólia v zmiešaných a akciových negarantovaných fondoch

Štruktúra majetku dlhopisových dôchodkových fondov, ktoré po máji 2013 reprezentujú rozhodujúcu časť sektora, sa menila iba pozvoľne. Podiel dlhových cenných papierov ako ťažiskovej zložky týchto dôchodkových fondov sa na sektorovej úrovni medziročne prakticky nezmenil a k 31.12.2013 dosahoval 71 % NAV. Novým trendom v dlhopisových dôchodkových fondoch bolo výraznejšie zaradenie cenných papierov typu ETF do ich portfólia. Išlo výlučne o nástroje, ktoré replikovali výnosnosť dlhopisových indexov. Ich váha na celkovom majetku vzrástla z jedného percenta na 6 %. Zatiaľ však nešlo o úplne celoplošný jav.

Graf 18 Štruktúra majetku v jednotlivých typoch dôchodkových fondov

Zdroj: NBS.

Zrušenie garancií v zmiešaných a akciových dôchodkových fondoch prinieslo veľké zmeny v zložení majetku týchto fondov. Dlhové cenné papiere, ktoré ešte počas prvého štvrtroka 2013 predstavovali až 70 % NAV, znížili do konca roka 2013 svoj podiel na 50 % NAV pri zmiešaných dôchodkových fondoch a iba 30 % NAV pri akciových dôchodkových fondoch. Naproti tomu výrazne vzrástla váha akcií a podielových listov, ktoré tvorili k 31.12.2013 už

40 % (zmiešané), resp. 53 % (akciové) NAV, pričom na začiatku sledovaného obdobia nedosahovali ani 10 % NAV. Preskupenie medzi dlhopismi na jednej strane a akciami a podielovými listami na strane druhej sa do veľkej miery odohralo skokovo na prelome apríla a mája, ale v určitom rozsahu potom pokračovalo aj počas ďalšieho obdobia. V rámci podielových listov išlo takmer výlučne o investície do nástrojov typu ETF. Väčšina z nich bola zameraná na kopírovanie vývoja hlavných akciových indexov.

Celkovo je možno uskutočnené zmeny v základnej štruktúre majetku zmiešaných a akciových dôchodkových fondov hodnotiť ako odklon od konzervatívneho charakteru zhodného s dlhopisovými dôchodkovými fondmi, a to najmä prostredníctvom výrazného nárastu vystavenia voči akciovým trhom. Nové nastavenie portfólií v zmiešaných a akciových dôchodkových fondoch tak prinieslo po dlhšom období opodstatnenie pre existenciu viacerých typov dôchodkových fondov.

Majetok indexových dôchodkových fondov pozostával v podstate z definície z ETF nástrojov doplnených malým objemom prostriedkov na bankových účtoch. Všetky ETF boli akciového zamerania.

Riziková dôchodkových fondov sa medziročne mierne zvýšila v dôsledku nárastu durácie dlhopisov a zvýšenia akciových pozícií

Pomerne veľkými zmenami prešlo v roku 2013 portfólio dlhových cenných papierov. Najvýznamnejšou z nich bol podstatný nárast zostatkovej splatnosti zhruba o dva roky. Priemerná doba do splatnosti dlhových nástrojov v závere roka 2013 dosahovala už takmer 4,4 roka. Tento vývoj sa samozrejme premietol do takmer zdvojnásobenia ukazovateľa modifikovanej durácie, ktorý za celý sektor dosiahol na konci sledovaného obdobia hodnotu 3,4. Tento trend mal celoplošnú povahu a odohral sa takmer vo

všetkých dôchodkových fondoch sektora s výnimkou indexových dôchodkových fondov.

K pomerne významnému preskupeniu došlo v štruktúre dlhopisov podľa sektora emitenta. Podiel dlhopisov nefinančných spoločností vzrástol medziročne z 11 % na 23 % a priblížil sa tak zastúpeniu emisií finančných inštitúcií. Súčasne došlo k zníženiu dominancie štátnych dlhových cenných papierov z viac ako 60 % na zhruba polovicu dlhopisového portfólia. Zvýšená orientácia na dlhopisy súkromného sektora spolu s posunom do vyššieho pásma splatností sa premietli do nárastu priemernej výšky kupónovej sadzby na dlhové nástroje.

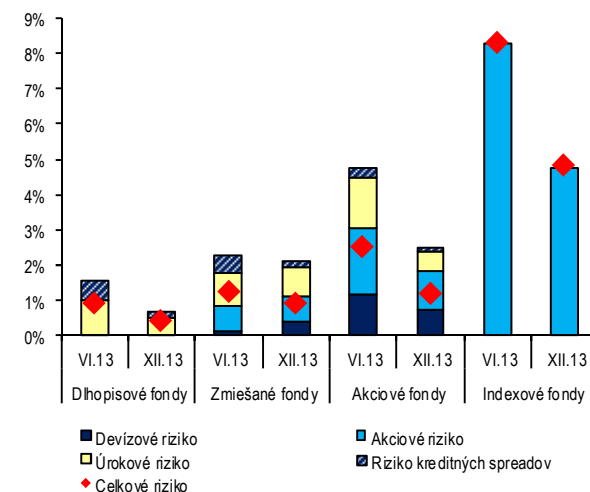
V roku 2013 došlo k redukcii napojenia fondov druhého piliera dôchodkového sporenia na domácu ekonomiku. V rámci dlhopisov a bankových vkladov sa podiel slovenských aktív znížil z 55 % na 40 % ich objemu. V najväčšej miere to bol dôsledok zníženia koncentrácie slovenských štátnych dlhopisov.

Výrazný nástup investícií do akciových ETF sprevádzalo zvýšenie vystavenia niektorých dôchodkových fondov voči menám iným ako euro. Najfrekvencovanejší bol v tomto kontexte výskyt amerického dolára. Tieto cudzomenové pozície boli prevažne nezabezpečené.

Po výraznejšom náraste celkovej rizikovitosti dôchodkových fondov v prvom polroku 2013 meranej pomocou Value at Risk (VaR) došlo v druhom polroku k jej poklesu, hoci ostala čiastočne nad úrovňou začiatku sledovaného obdobia. Zvýšená rizikovosť dôchodkových fondov v prostriedku roka bola hlavne dôsledkom celkového nárastu volatility na finančných trhoch v tomto období. V ďalšom období sa situácia na trhoch upokojila a medziročne mierne vyššia miera rizika išla na vrub vyššieho vystavenia viacerých dôchodkových fondov voči akciovému riziku a súčasne aj nárastu durácie v sektore. Jednoznačne najväčšie riziko niesli indexové dôchodkové fondy. V dlhopisových dôchodkových fondoch, ktoré reprezentujú podstatnú časť sektora, koncoročná úroveň VaR

nepresiahla 0,5 %, čo svedčí o nízkom stupni ich celkového rizika.

Graf 19 VaR fondov DSS

Zdroj: NBS, Reuters, Bloomberg, internet.
 Poznámky: Na zvislej osi sú údaje v % z NAV.
 Hodnoty VaR boli vypočítané ako najväčšia strata s 99 %-nou pravdepodobnosťou počas 10 pracovných dní.

V roku 2013 pomerne všeobecne platilo, že najviac zarábali investičné stratégie s vyššou váhou akciových investícií. V prípade slovenského sektora starobného dôchodkového sporenia to znamenalo, že suverénne najvyšší výnos vo výške až 17 % dosiahli indexové dôchodkové fondy. Nominálne zhodnotenie zmiešaných a akciových dôchodkových fondov už bolo výrazne nižšie (2,8 %, resp. 3,9 %), ale stále postačovalo na prekonanie ročnej miery inflácie. Najmenej priaznivá z pohľadu výkonnosti bola situácia pre sporiteľov v dlhopisových dôchodkových fondoch. Ich priemerný výnos dosiahol iba úroveň jedného percenta.

Dôchodkové správčovské spoločnosti vyprodukovali v súčte za rok 2013 zisk v hodnote 6,7 mil. EUR, čo bolo o 22 % viac ako v roku 2012. Trend neustáleho zlepšovania hospodárskeho výsledku v sektore tak ostal zachovaný. Výnosy z odplát a provízií však boli iba na úrovni predošlého roka. Zároveň sa výrazne zmenila ich vnútorná štruktúra.

Vplyvom nižších príspevkov sporiteľov do druhého piliera dôchodkového sporenia sa takmer o polovicu znížili odplaty za vedenie účtu. Na druhej strane sa ale medziročne zvýšili výnosy za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde. Lepšie hospodárenie dôchodkových správcovských spoločností bolo pri stagnujúcich výnosoch výsledkom redukcie nákladov, ako tých vynaložených na odplaty a provízie, tak prevádzkových.

Doplnkové dôchodkové sporenie

Pokračujúci rast počtu účastníkov aj objemu aktív v doplnkových dôchodkových fondoch so špecializovanými investičnými stratégiami

Počet účastníkov doplnkového dôchodkového sporenia počas roka 2013 vzrástol o necelých 12 tisíc na nové historické maximum na úrovni 884 tisíc. Tempo prírastku počtu účastníkov bolo blízke hodnotám dosiahnutým aj v predošlých dvoch rokoch. Zvýšenie počtu účastníkov bolo ťahané výlučne menšími doplnkovými dôchodkovými fondmi so špecializovanou investičnou stratégiou (+28 tisíc). Veľké vyvážené doplnkové dôchodkové fondy zaznamenali úbytok okolo dvoch tisíc účastníkov, čo však v porovnaní s predošlými rokmi predstavovalo výrazné spomalenie klesajúceho trendu.

Čistá hodnota aktív (NAV) v sektore opäť medziročne vzrástla. Prírastok v objeme 50 mil. EUR však patril medzi najnižšie v celej histórii doplnkového dôchodkového sporenia. Toto relatívne malé zvýšenie NAV môže súvisieť s novelou zákona č. 650/2004 Z. z., účinnou od 1.1.2014, ktorá, okrem iného, obmedzila podmienky pre výber nasporených prostriedkov pred dovŕšením dôchodkového veku. V poslednom štvrtroku 2013, teda v čase medzi prijatím tejto novely a nadobudnutím jej účinnosti, sa teda viacero účastníkov mohlo rozhodnúť pre jednorazové vyrovnanie a následné uzavretie novej účastníckej zmluvy ešte podľa v tom čase existujúcich pravidiel.

Najväčší nárast NAV, v percentuálnom (+19 %), ale aj absolútnom (+32 mil. EUR) vyjadrení, zaznamenali príspevkové doplnkové dôchodkové fondy s rastovým a konzervatívnym investičným profilom. Táto skupina doplnkových dôchodkových fondov tak naďalej dynamicky rástla, hoci oproti roku 2012 aj tu došlo k určitému spomaleniu. NAV veľkých príspevkových doplnkových fondov s vyváženou stratégiou investovania sa zvýšila iba o 1,5 % a tempo rastu vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch bolo iba o niečo vyššie.

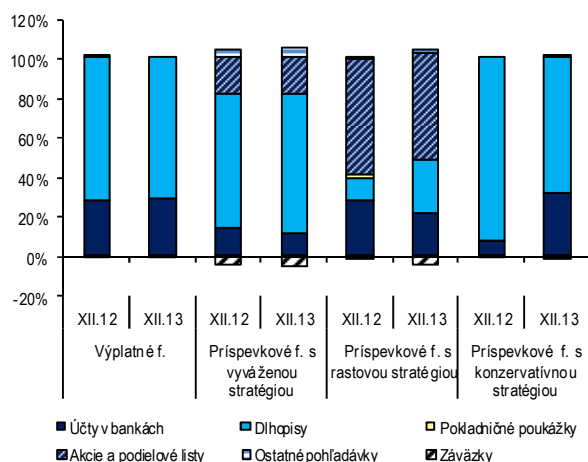
Portfóliá doplnkových dôchodkových fondov nezaznamenali výraznejšie zmeny

Parametre dlhopisového portfólia sa vyvíjali iba veľmi pozvoľne. Priemerná vážená zostatková splatnosť dlhových cenných papierov v sektore sa v sledovanom období mierne predĺžila zo 4,1 na 4,5 roka. V dôsledku toho vzrástla aj modifikovaná durácia tohto portfólia, avšak v rozsahu, ktorý mal iba minimálny vplyv na zvýšenie jeho úrokovej citlivosti.

Nárast vázenej priemernej zmluvnej doby splatnosti termínovaných vkladov v skupine piatich doplnkových dôchodkových fondov ovplyvnil smerom nahor aj sektorový priemer, ktorý tak prekročil 8 mesiacov. Na začiatku roka 2013 sa hodnota tohto ukazovateľa pohybovala len okolo piatich mesiacov. Napriek presunu do mierne vyšších splatností zostala priemerná úroková sadzba na tieto vklady medziročne na rovnakej úrovni.

V niekoľkých doplnkových dôchodkových fondoch došlo k nárastu podielu aktív denominovaných v cudzích menách. K poslednému dňu roka 2013 bolo v sektore 6 doplnkových dôchodkových fondov s relatívne vysokým vystavením voči iným ako eurovým nástrojom, a to v rozmedzí od 25 % do 37 % NAV. Výrazná časť týchto pozícií pri tom nebola zabezpečovaná cez derivátové operácie.

Graf 20 Štruktúra aktív v jednotlivých typoch doplnkových dôchodkových fondov

Zdroj: NBS.

Čiastočný pokles miery rizika v sektore v druhej polovici roka 2013

Výkonnosť fondov doplnkového dôchodkového sporenia v aktuálnom sledovanom období zaostala za úspešným rokom 2012. Všetky doplnkové dôchodkové fondy síce vykázali kladnú nominálnu výkonnosť, avšak celkový sektorový priemer vo výške 1,6 % bol zhruba iba na úrovni medziročnej inflácie. Lepšie nominálne zhodnotenie blížiac sa piatim percentám si pripísali iba sporitelia doplnkových dôchodkových fondov s rastovým zameraním, ktoré ťažili s výraznej prítomnosti akciovej zložky.

Doplnkové dôchodkové spoločnosti dokázali tretí rok za sebou zlepšiť agregovaný hospodársky výsledok. Čistý zisk v sektore sa zvýšil o 10 % na 9,2 mil. EUR. Celkové výnosy z odplát a provízií vzrástli iba o 2 %. Medziročný pokles objemu odplát za zhodnotenie majetku v doplnkovom dôchodkovom fonde bol vykompenzovaný zvýšenými odplatami za odstupné. Zlepšenie ziskovosti sa však podarilo dosiahnuť najmä zásluhou úspor v prevádzkovej oblasti, kde náklady medziročne klesli až o 14%. Všetky štyri doplnkové dôchodkové spoločnosti

vykázali kladný hospodársky výsledok, pričom tri z nich vyšší ako v roku 2012.

Kolektívne investovanie

Výrazný nárast objemu spravovaných aktív v sektore

Rok 2013 priniesol kolektívnemu investovaniu na Slovensku mimoriadnu dynamiku, prinajmenšom z pohľadu objemu spravovaných aktív. Čistá hodnota aktív (NAV) v sektore vzrástla o pätinu, resp. v absolútnom vyjadrení o 893 mil. EUR, čo bolo najviac od predkrízového roku 2007. Rast bol prakticky nepretržitý a v druhom polroku 2013 sa ešte vystupňoval. Ku dňu 31.12.2013 vykazovali tuzemské a zahraničné podielové fondy distribuované na Slovensku aktíva v celkovej hodnote 5,3 mld. EUR.

Takmer celý prírastok NAV sa odohral v tuzemských podielových fondoch, ktorých objem spravovaných aktív sa tak ku koncu sledovaného obdobia vyrovnal s doterajšou rekordnou úrovňou z polovice roka 2008.

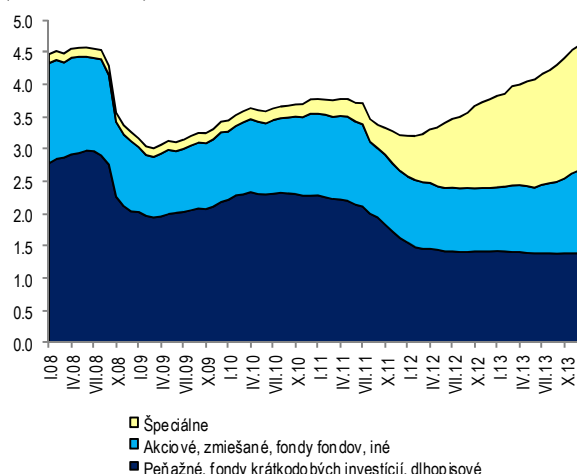
Jednoznačne najvýznamnejším zdrojom prírastku NAV boli kladné čisté predaje podielových listov koncovým investorom. Podstatne menší, avšak zďaleka nie zanedbateľný bol efekt výkonnosti podielových fondov. Okrem toho ešte k zväčšeniu veľkosti sektora meranej NAV prispeli do určitej miery tzv. krížové investície, keď niektoré podielové fondy nakupovali do svojho portfólia podielové listy iných fondov v rámci tej istej správcovskej spoločnosti.

Kladné čisté predaje koncentrované najmä v kategóriách špeciálnych podielových fondov

Podobne ako v roku 2012, aj keď v čiastočne menšej miere, najväčšia časť prílevu prostriedkov smerovala do tuzemských podielových fondov s prívlastkom špeciálne. V rámci nich bol najvýraznejší dopyt po verejných špeciálnych fondoch nehnuteľností, ktoré

zaznamenali za posledné štyri roky prakticky nepretržité a stále sa stupňujúce čisté predaje. Podielníkmi týchto fondov sú prevažne domácnosti.

Graf 21 Vývoj NAV tuzemských podielových fondov vo vybraných zoskupeniach kategórií (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

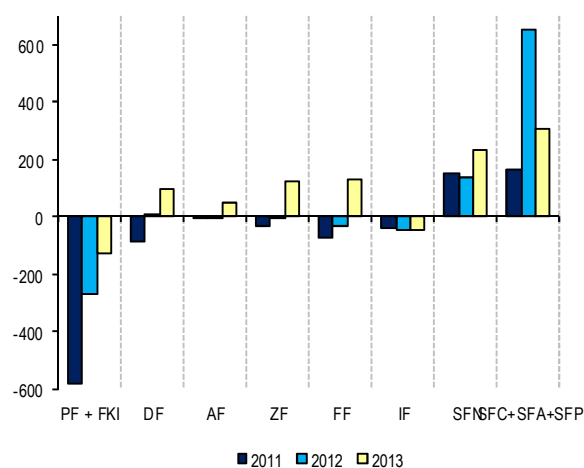
Druhou najpredávanejšou kategóriou v tuzeskom segmente boli verejné špeciálne podielové fondy cenných papierov. Oproti roku 2012, keď absolútne dominovali na trhu, sa však rozsah ich čistých predajov znížil na tretinu. Navyše záujem investorov (najmä domácností) bol takmer celý koncentrovaný iba do jedného podielového fondu.

Výrazný nárast NAV prostredníctvom emisie podielových listov sa odohral aj v kategórii špeciálnych podielových fondov profesionálnych investorov. V tomto prípade však rozhodujúca časť nových prostriedkov prišla z domáceho bankového sektora.

Hoci štandardné podielové fondy boli zdrojom iba niečo viac ako tretiny z celkového prírastku NAV v tuzeskom sektore, je možné v ich prípade hovoriť o oživení záujmu po poklese spravovaných aktív v roku 2012. Obzvlášť to platí pre fondy fondov, ktoré v súčte zaznamenali pozitívne čisté predaje prvý krát za posledných 6 kalendárnych rokov a

zároveň zaznamenali najväčší rast aktív zo všetkých kategórií štandardných podielových fondov.

Graf 22 Čisté predaje tuzemských podielových fondov (mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Poznámky: FKI = fondy krátkodobých investícií, PF = podielové fondy peňažného trhu, DF = dlhopisové fondy, AF = akiové fondy, ZF = zmiešané fondy, FF = fondy fondov, IF = iné fondy, SFN = verejné špeciálne fondy nehnuteľností, SFC = verejné špeciálne fondy cenných papierov, SFA = verejné špeciálne fondy alternatívnych investícií, SFP = špeciálne fondy profesionálnych investorov.

Podielové fondy peňažného zamerania čelili aj v aktuálnom sledovanom období odlivu prostriedkov, avšak v porovnaní s rokom 2012 iba rádo vo v polovičnom objeme.

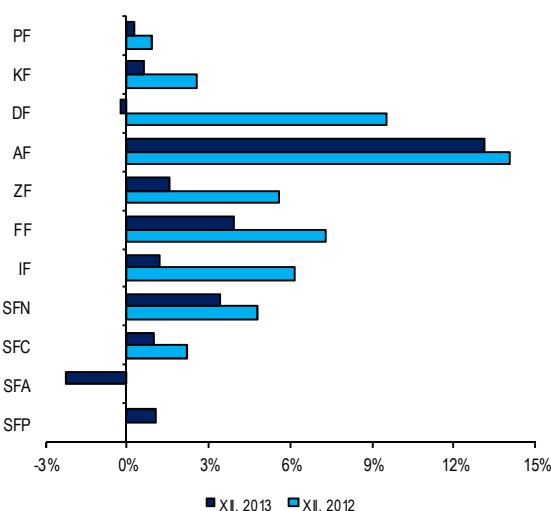
V podielových fondoch konzervatívneho zamerania (peňažné a dlhopisové) sa zopakoval scenár z roku 2012, čím došlo k ďalšiemu posilneniu významu bankových vkladov v skladbe ich aktív, a to na úkor dlhopisových investícií. Zväčšenie zastúpenia podielových listov na celkovom portfóliu sa v priebehu roka 2013 odohralo v zmiešaných fondoch. V rámci podielových listov v aktívach fondov sa zvýšila váha tých, ktoré sú dlhopisového zamerania, z čoho plynie, že rizikový profil

fondov v tejto kategórii sa stal v priemere o niečo konzervatívnejší.

Priemerná miera rizika tuzemských fondov kolektívneho investovania vyjadrená metódou VaR počas roka klesla takmer o polovicu. Medziročne nižšia hodnota VaR v sektore sa odvíjala od poklesu akciového a devízového rizika, ktoré tradične prispievajú najväčšou mierou k celkovej rizikivosti podielových fondov.

Viac ako polovičný pokles medziročnej výkonnosti podielových fondov

Graf 23 Ročná výkonnosť podielových fondov

Zdroj: NBS, SASS.

Poznámky: FKI = fondy krátkodobých investícií, PF = podielové fondy peňažného trhu, DF = dlhopisové fondy, AF = akciové fondy, ZF = zmiešané fondy, FF= fondy fondov, IF = iné fondy, SFN = verejné špeciálne fondy nehnuteľností, SFC = verejné špeciálne fondy cenných papierov, SFA = verejné špeciálne fondy alternatívnych investícií, SFP = špeciálne fondy profesionálnych investorov.

Po stránke výkonnosti podielových fondov bol rok 2013 menej úspešný ako predošlý kalendárny rok. Priemerný medziročný

nominálny výnos vo výške 2,7 % bol menej ako polovičný oproti roku 2012. K výraznému zníženiu výkonnosti došlo vo všetkých kategóriách fondov s výnimkou akciových, ktoré s priemerným zhodnotením na úrovni 13 % jednoznačne vyčnievali spomedzi ostatných fondov. Relatívne dobrý výnos medzi tromi až štyrmi percentami zabezpečili podielnikom ešte fondy fondov a verejné špeciálne fondy nehnuteľností.

Správcovské spoločnosti kolektívneho investovania vykázali za rok 2013 agregátny zisk v objeme 7,4 mil. EUR, čo bolo o 11 % menej ako v predošlom roku. Zároveň išlo o prvý pokles ziskovosti v sektore za posledné štyri roky. Na druhej strane treba povedať, že toto zhoršenie hospodárskeho výsledku ide prakticky celé na vrub vysokých nákladov na operácie s majetkovými cennými papiermi v jednej správцovskej spoločnosti.

Obchodníci s cennými papiermi

Obchodníci s cennými papiermi (do ktorých sa započítavajú aj banky) pôsobiaci na slovenskom trhu zrealizovali v roku 2013 obchody v celkovom objeme 178 mld. EUR, čo bolo o 22 % viac ako v predošlom roku. Aktivita v sektore sa dostala v sledovanom období na najvyššiu úroveň od roku 2009. Takmer celý medziročný prírastok objemu obchodov pripadal na deriváty, čím sa ešte ďalej upevnila ich dominantná pozícia v rámci štruktúry obchodov podľa typu aktív.

Na druhej strane už tretí rok v rade klesol objem majetku, ktorý obchodníci s cennými papiermi spravujú pre svojich klientov. Treba však dodať, že pokles v roku 2013 vyplýval z toho, že dve správcovské spoločnosti pôsobiace v sektore ukončili svoje pôsobenie na slovenskom trhu. Po očistení o tento efekt by zvyšok sektora mierne rástol z hľadiska správy klientskeho majetku.

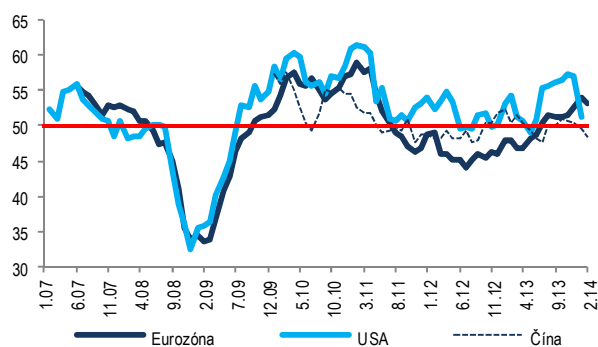
3 INDIKÁTORY OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

Všeobecné poznámky:

Vyjadrenie 31.12.2012 = 1 pri indexe znamená, že príslušný index bol normovaný takým spôsobom, že k uvedenému dátumu (31.12.2012) bola jeho hodnota 1.

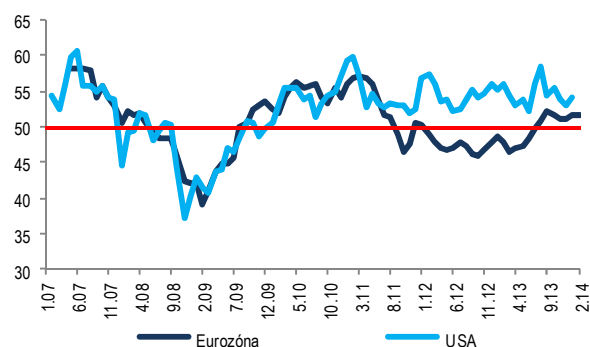
Indikátory rizík plynúcich z makroekonomického prostredia

P1 Indikátor sentimentu (PMI) v priemysle vo vybraných ekonomikách

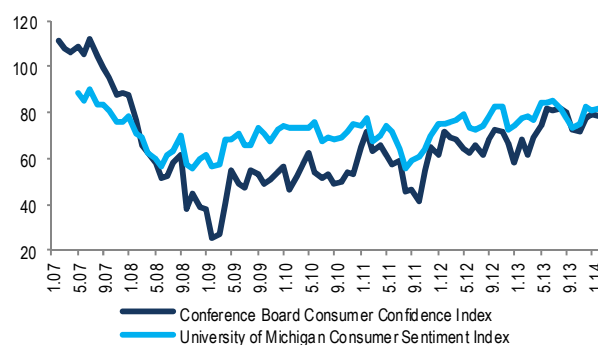
Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

P2 Indikátor sentimentu (PMI) v službách vo vybraných ekonomikách

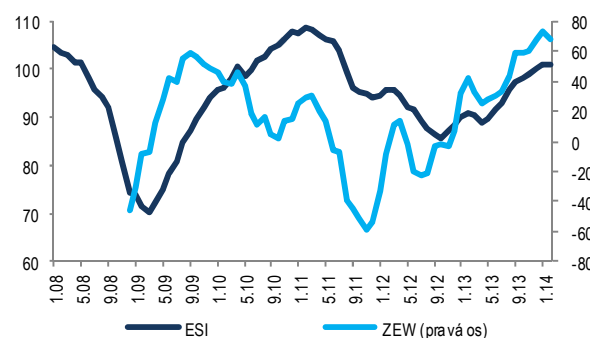
Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

P3 Indikátory spotrebiteľskej dôvery v USA

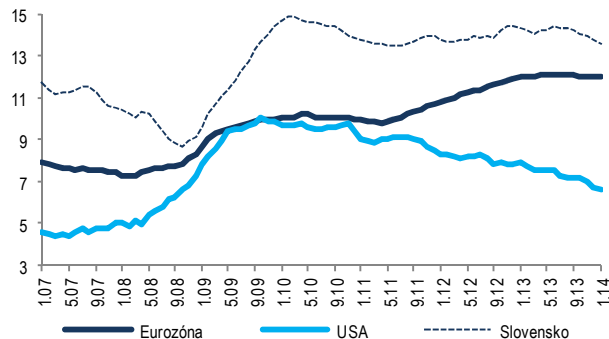
Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Na grafe sú zobrazené indexy spotrebiteľskej dôvery v USA zostavované dvoma rôznymi inštitúciami.

P4 Indikátory ekonomického sentimentu v eurozóne

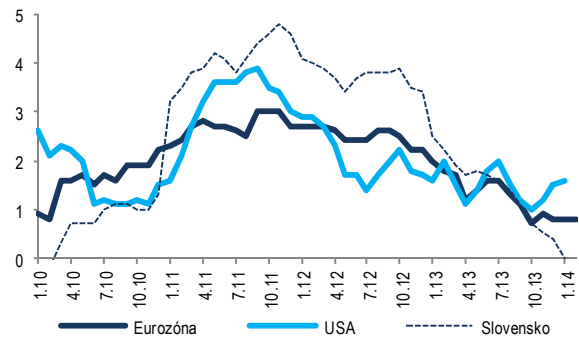
Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátorov je v časti Terminológia a skratky.

P5 Vývoj miery nezamestnanosti vo vybraných ekonomikách (%)

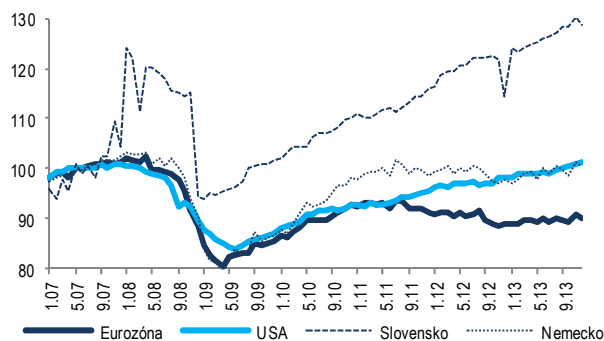
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Sezónne očistené.

P6 Vývoj spotrebiteľskej inflácie vo vybraných ekonomikách (%)

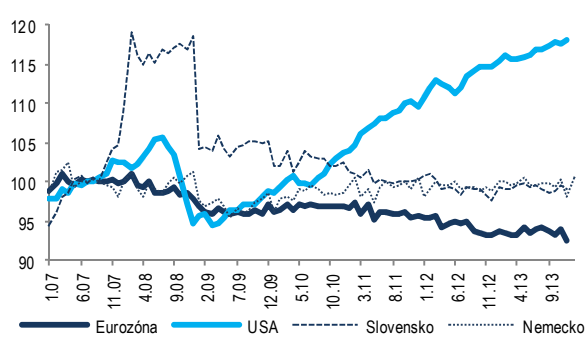
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Medziročné zmeny indexu spotrebiteľských cien v percentách.

P7 Indexy vývoja priemyselnej produkcie vo vybraných ekonomikách

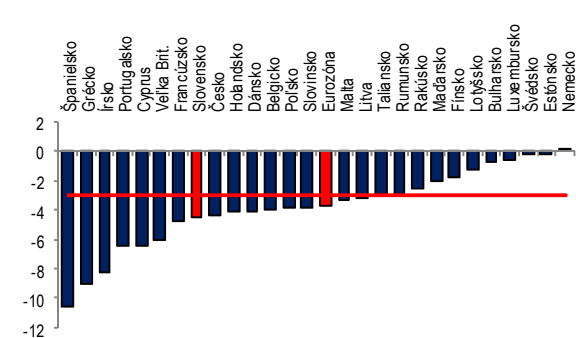
Zdroj: Eurostat, US Federal Reserve.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P8 Indexy vývoja maloobchodného predaja vo vybraných ekonomikách

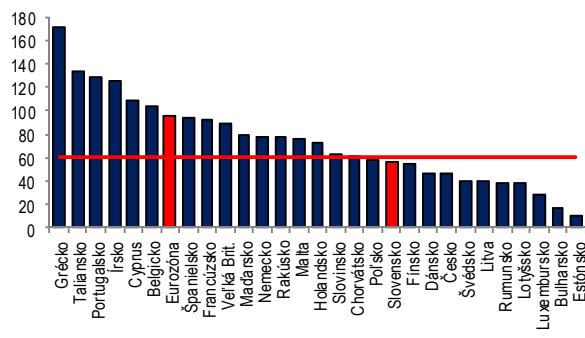
Zdroj: Eurostat, US Department of Commerce.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P9 Saldo verejných financií za rok 2012 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Saldo vyjadrené ako podiel na HDP v percentách.

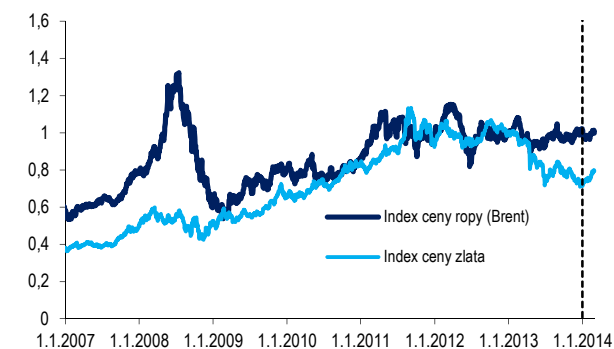
P10 Hrubý štátny dlh v 3. štvrtroku 2013 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Hrubý dlh vyjadrený ako podiel na HDP v percentách.

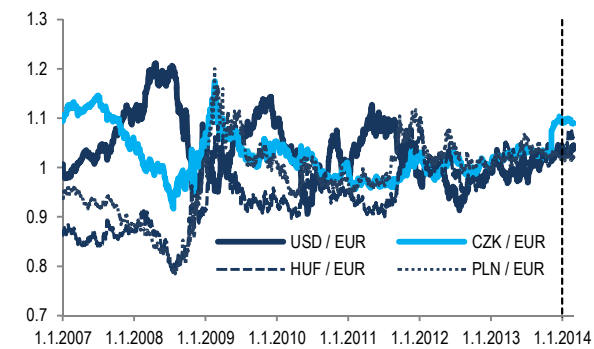
Indikátory rizík plynúcich z finančných trhov

**P11 Indexy vývoja cien komodít
(31.12.2012 = 1)**

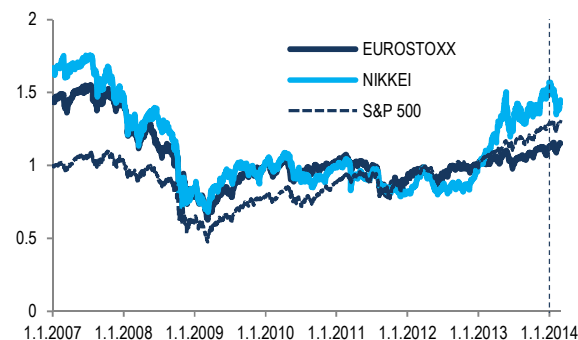
Zdroj: Bloomberg, NBS.

**P12 Indexy vývoja výmenných kurzov
(31.12.2012 = 1)**

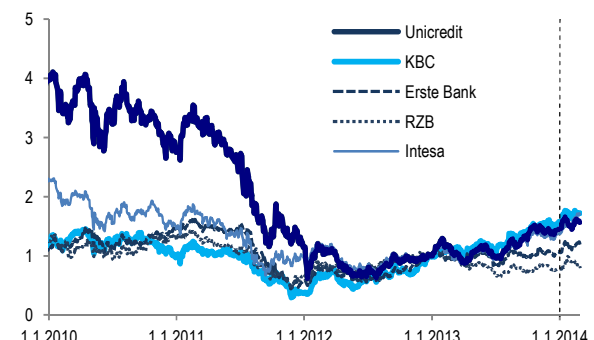
Zdroj: Bloomberg, NBS.

**P13 Indexy vývoja akciových indexov
(31.12.2012 = 1)**

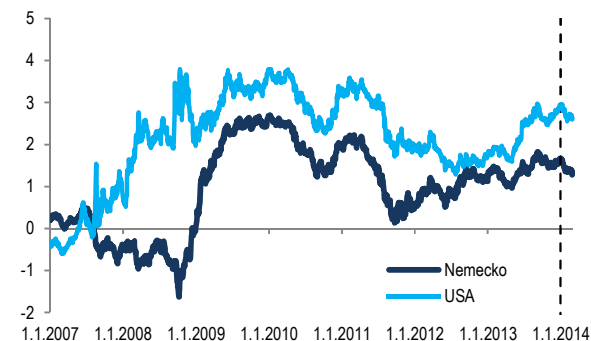
Zdroj: Bloomberg, NBS.

**P14 Indexy cien akcií materských spoločností
5 najväčších domácich bánk (31.12.2012 = 1)**

Zdroj: Bloomberg, NBS.

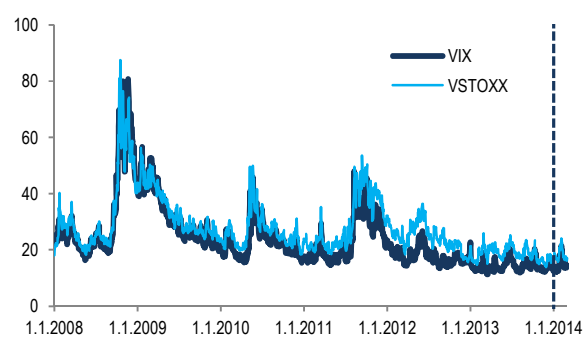
P15 Strmosť výnosovej krivky vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Bloomberg, NBS.

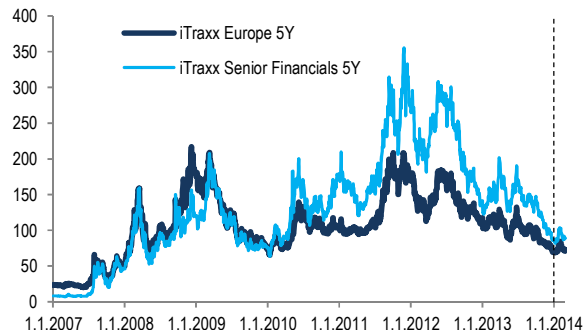
Poznámka: Strmosť výnosovej krivky je vyjadrená ako rozdiel výnosu do splatnosti 10-ročných a 3-mesačných vládnych dlhopisov.

P16 Volatilita akciových indexov

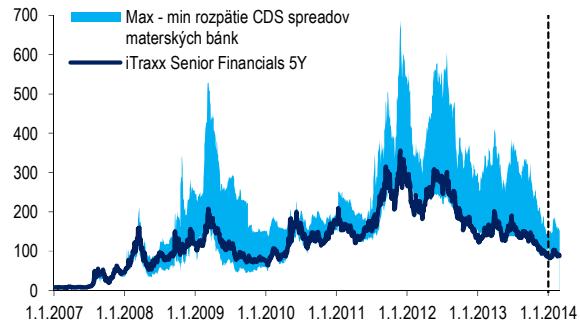
Zdroj: Bloomberg.

P17 Vývoj indexov CDS spreadov (v b. b.)

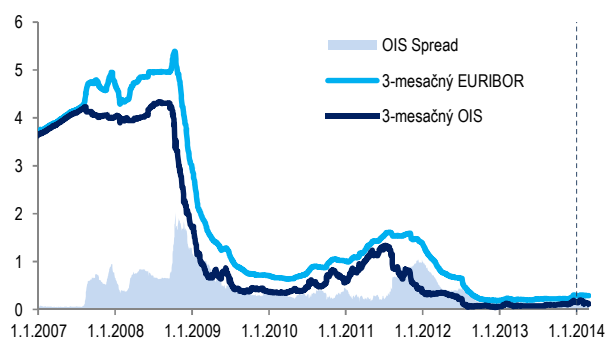
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P18 Vývoj CDS materských spoločností najväčších slovenských bánk (v b. b.)

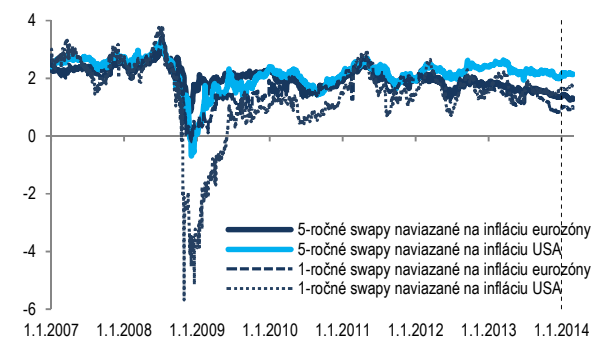
Zdroj: Bloomberg, NBS.

P19 Vývoj 3-mesačných sadzieb a OIS spreadu (v %, resp. v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS.

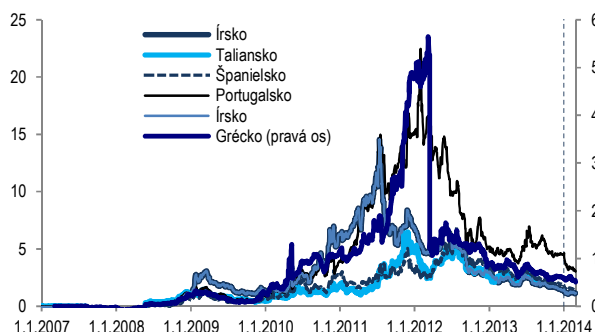
P20 Vývoj cien swapov naviazaných na infláciu

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámka: Cena swapov naviazaných na infláciu je definovaná v časti Terminológia a skratky.

P21 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov s vyššou mierou rizika (v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámka: Na zvislej osi je zobrazený rozdiel výnosu päťročných dlhopisov emitovaných jednotlivými krajinami a 5-ročnej OIS sadzby, ktorá reprezentuje úrokovú sadzbu na 5-ročné obdobie s nízkou mierou kreditného rizika.

P22 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov krajín strednej Európy a Nemecka

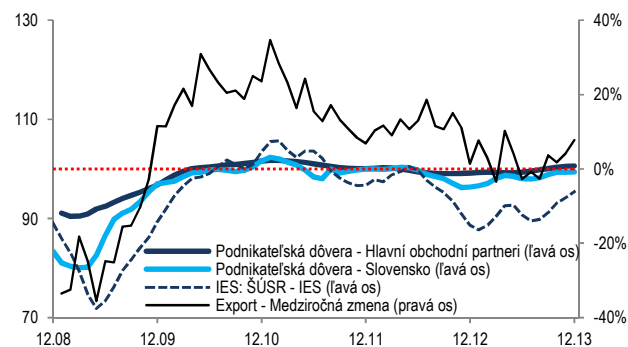

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámky: Na grafe je zobrazený rozdiel medzi percentuálnym výnosom 5-ročných štátnych dlhopisov denominovaných v domácej mene jednotlivých krajín a 5-ročnou swapovou sadzbou pre príslušnú menu. Hodnoty sú uvedené v p. b.

Indikátory kreditného rizika podnikov

P23 Export a podnikateľské prostredie

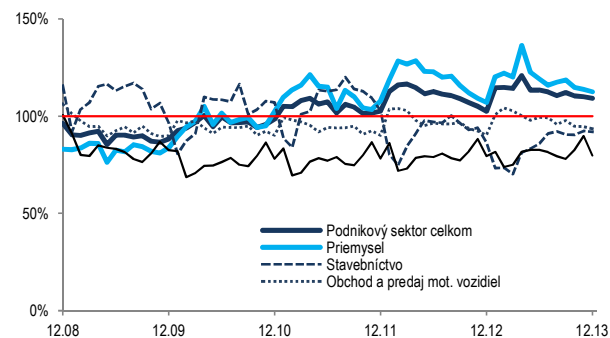
Zdroj: NBS, OECD, ŠÚ SR.

P24 Export a tržby podnikov

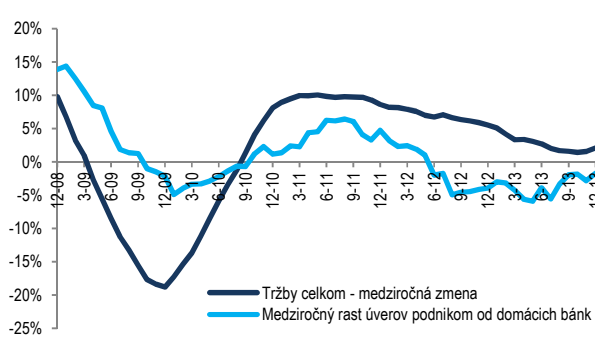
Zdroj: ŠÚ SR, MH SR, OECD, NBS.

P25 Úroveň tržieb vo vybraných odvetviach v porovnaní s obdobím 06/2007-06/2008

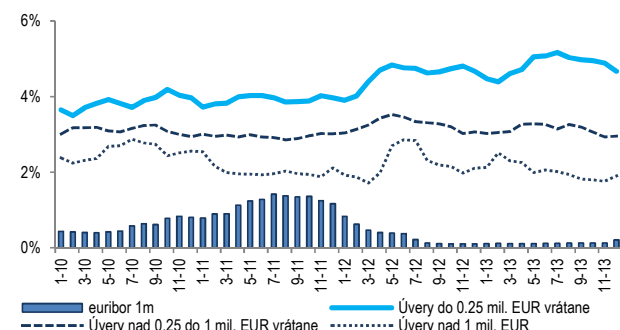
Zdroj: ŠÚ SR.

P26 Vývoj úverov a tržieb v podnikovom sektore

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

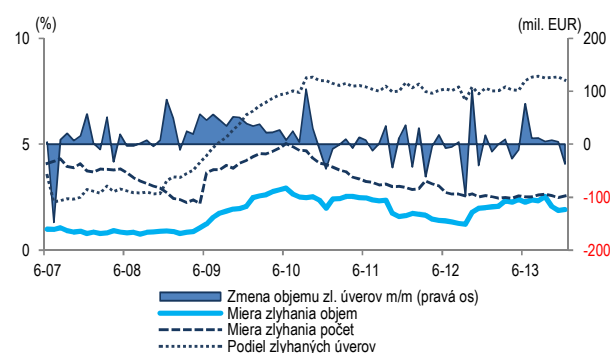
P27 Úrokové rozpätia pri nových úveroch podnikom

Zdroj: NBS, EBF.

Poznámka: Rozpätie je definované ako rozdiel mesačnej sadzby EURIBOR a priemernej sadzby na nové úvery príslušnej kategórie

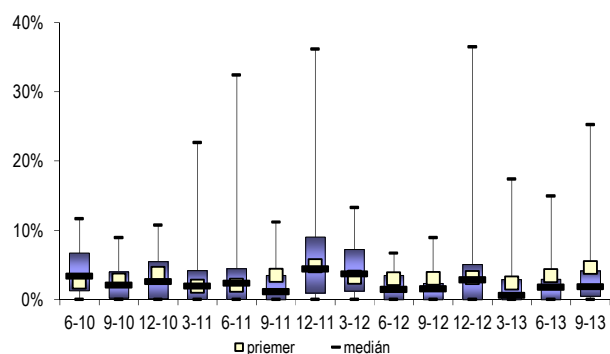
P28 Zlyhané úvery a miery zlyhania

Zdroj: NBS.

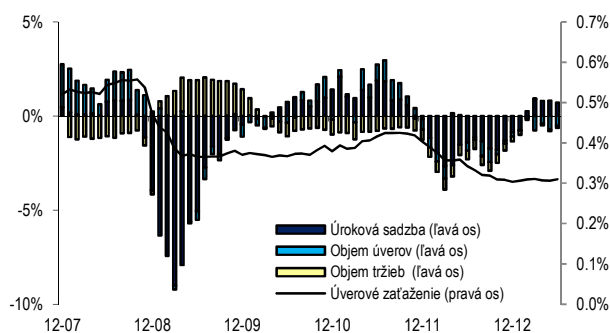
Poznámka: Miery zlyhania predstavujú podiel počtu/objemu úverov, ktoré prešli z kategórie nezlyhané do kategórie zlyhané, ku počtu/objemu úverov v kategórii nezlyhané na začiatku obdobia.

P29 Úvery v riziku

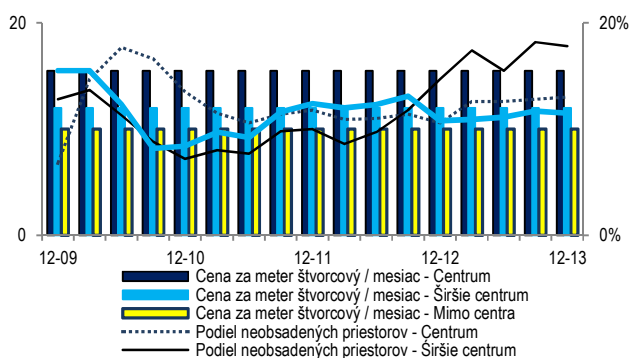
Zdroj: NBS.

P30 Úverové zaťaženie – rozklad na zložky

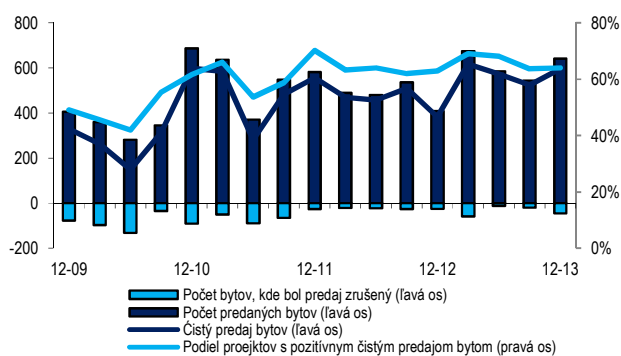
Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

P31 Komerčné nehnuteľnosti: Ceny a obsadenosť v kancelárskom segmente

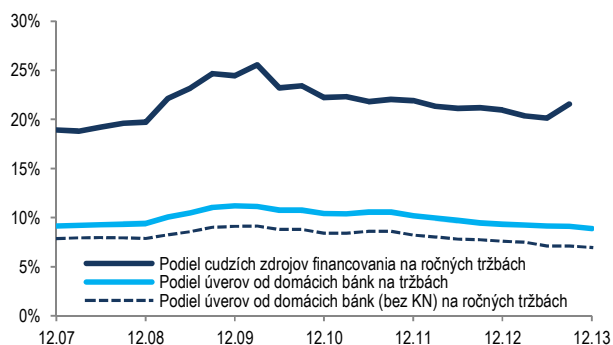
Zdroj: CBRE, NBS.
Poznámka: Údaje popisujú vývoj cien a obsadenosť v Bratislave.

P32 Komerčné nehnuteľnosti: Predaje v rezidenčnom segmente – nové byty

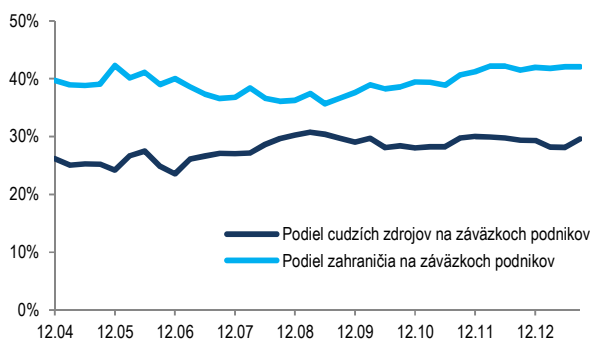
Zdroj: Lexus, NBS.

P33 Porovnanie bilancie a tržieb podnikov

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

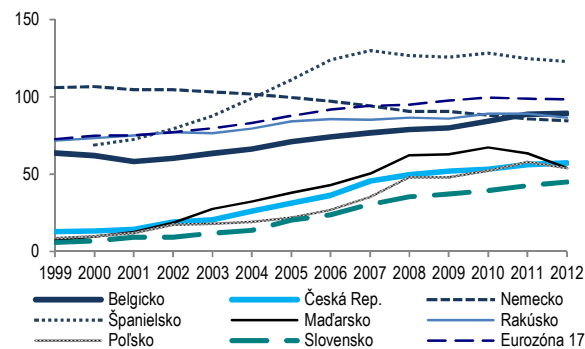
P34 Štruktúra záväzkov nefinančných spoločností

Zdroj: NBS.

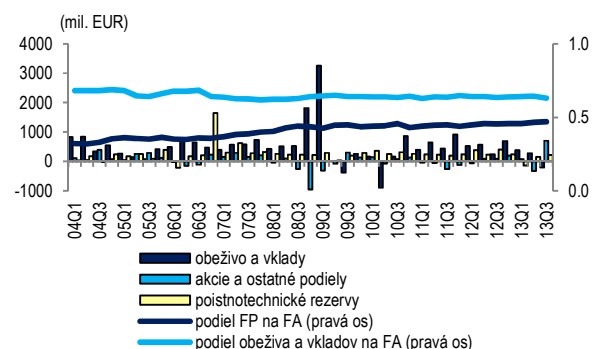
Indikátory kreditného rizika domácností

P35 Zadlženosť domácností na Slovensku a vo vybraných štátoch

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Ukazovateľ sa vypočíta ako podiel celkového dlhu domácností na disponibilnom príjme v %.

P36 Zmeny vo finančných aktívach domácností

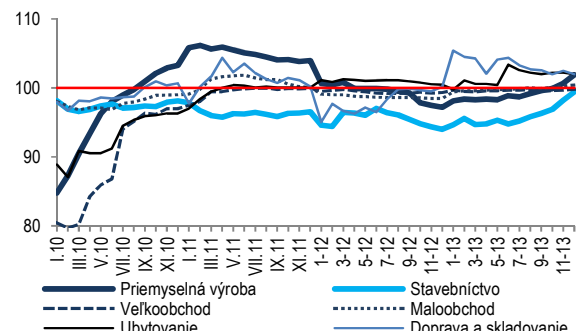
Zdroj: NBS.
Poznámka: Údaje predstavujú medzimesačné zmeny.

P37 Stav počtu nezamestnaných podľa príjmových skupín

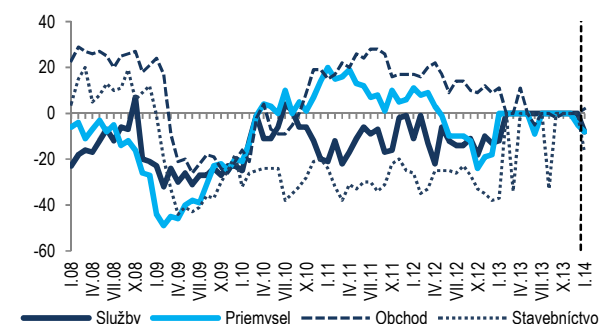
Zdroj: ÚPSVaR.
Poznámka: Na ľavej a pravej osi sú počty uchádzačov o zamestnanie v tis. osôb. Príjmové kategórie sú definované v časti Terminológia a skratky.

P38 Index zamestnanosti podľa vybraných odvetví

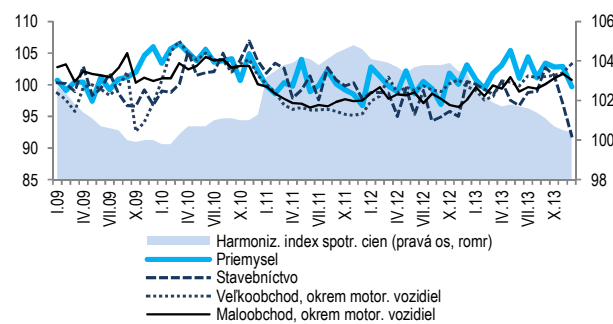
Zdroj: ŠÚ SR.
Poznámka: Index vyjadruje medziročnú zmenu.

P39 Očakávaná zamestnanosť vo vybraných odvetviach

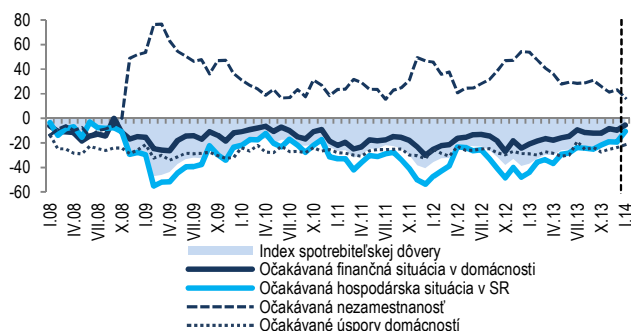
Zdroj: ŠÚ SR.
Poznámka: Údaj je index.

P40 Index reálnych miezd podľa vybraných odvetví

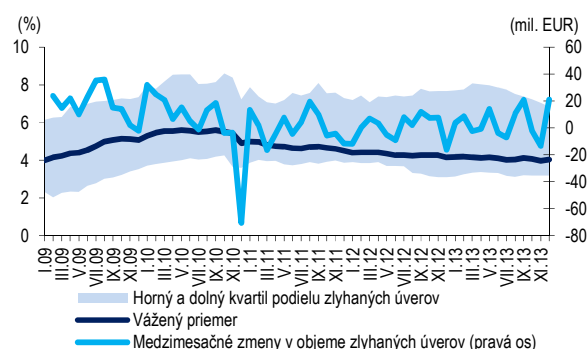
Zdroj: ŠÚ SR.

P41 Index spotrebiteľskej dôvery a jeho zložky

Zdroj: ŠÚ SR.

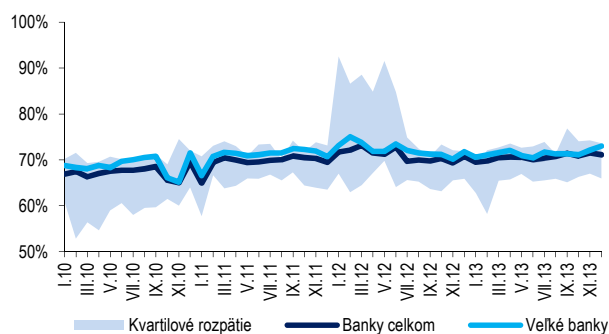
P42 Zlyhané úvery domácností

Zdroj: NBS.

Poznámky: Údaje na ľavej osi vyjadrujú podiel zlyhaných úverov domácnostiam na celkových úveroch domácnostiam.

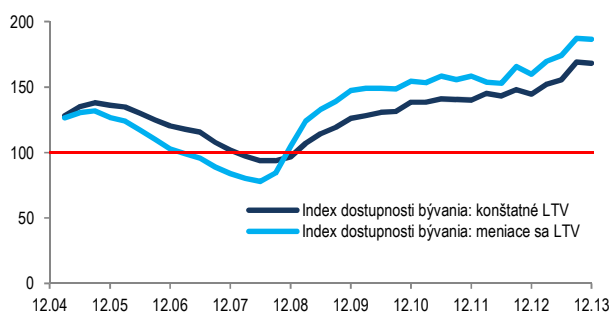
P43 Pomer objemu úverov k hodnote zabezpečenia (LTV)

Zdroj: NBS.

Poznámka: Ukazovateľ je definovaný v časti Terminológia a skratky.

P44 Index dostupnosti bývania

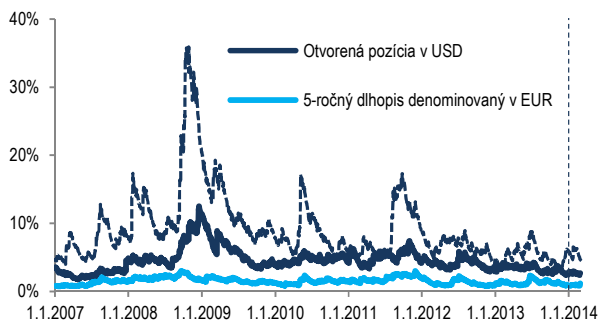

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Index dostupnosti bývania je definovaný v časti Terminológia a skratky.

Indikátory trhových rizík a rizika likvidity

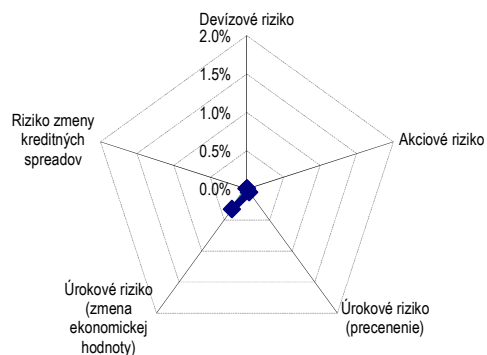
P45 Value at Risk pri investíciách do rôznych typov finančných nástrojov

Zdroj: Bloomberg, NBS.

Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z danej investície), ktorá by s pravdepodobnosťou 99 % nemala byť prekročená počas 10 dní. Táto strata bola vypočítaná na základe výpočtu volatility rizikových faktorov pomocou exponenciálne vážených klzavých priemerov.

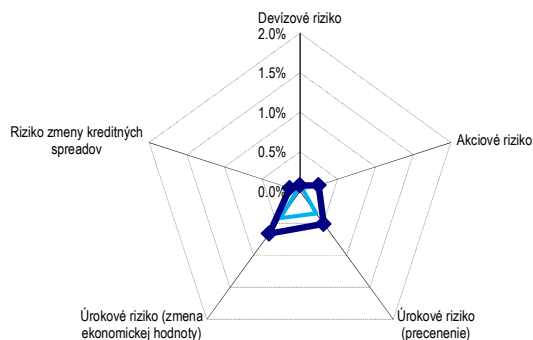
P46 Citlivosť na jednotlivé typy rizík v sektore bánk

Zdroj: Bloomberg, NBS.

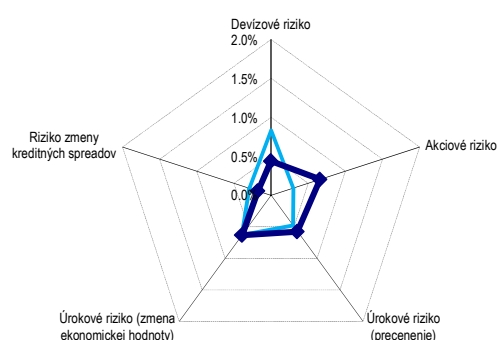
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z aktív) v prípade jednotlivých scenárov analýzy senzitivnosti. Analýza senzitivnosti je bližšie popísaná v časti Terminológia a skratky. Svetlomodrá čiara vyjadruje údaje k 31. decembru 2012, tmavomodrá 31. decembru 2013.

P47 Citlivosť na jednotlivé typy rizík v sektore fondov DSS

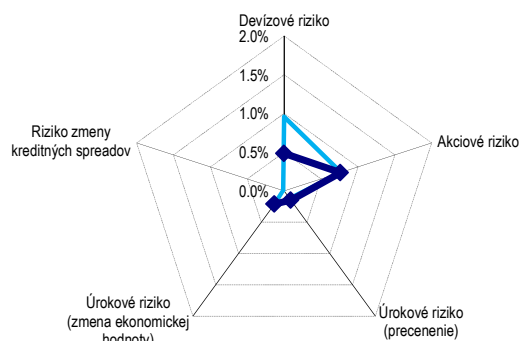
Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z NAV) v prípade jednotlivých scenárov analýzy senzitivnosti. Analýza senzitivnosti je bližšie popísaná v časti Terminológia a skratky. Svetlomodrá čiara vyjadruje údaje k 31. decembru 2012, tmavomodrá 31. decembru 2013.

P48 Citlivosť na jednotlivé typy rizík v sektore fondov DDS

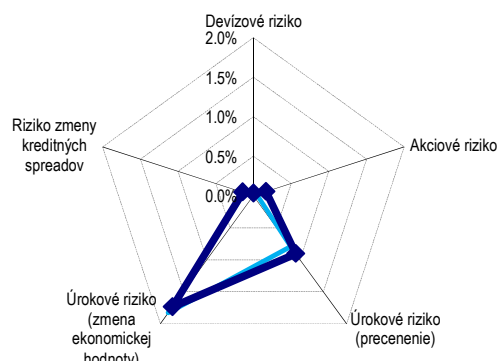
Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z NAV) v prípade jednotlivých scenárov analýzy senzitivnosti. Analýza senzitivnosti je bližšie popísaná v časti Terminológia a skratky. Svetlomodrá čiara vyjadruje údaje k 31. decembru 2012, tmavomodrá 31. decembru 2013.

P49 Citlivosť na jednotlivé typy rizík v sektore kolektívneho investovania

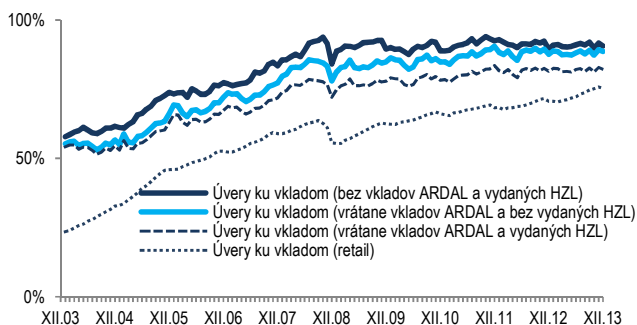
Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z NAV) v prípade jednotlivých scenárov analýzy senzitivnosti. Analýza senzitivnosti je bližšie popísaná v časti Terminológia a skratky. Svetlomodrá čiara vyjadruje údaje k 31. decembru 2012, tmavomodrá 31. decembru 2013.

P50 Citlivosť aktív poisťovní na jednotlivé typy rizík

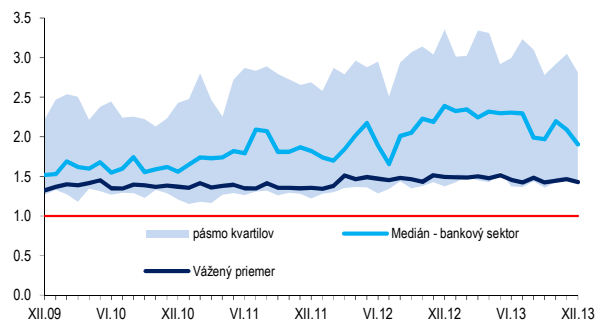
Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Údaje vyjadrujú percentuálny pokles hodnoty aktív v prípade jednotlivých scenárov analýzy senzitivnosti. Analýza senzitivnosti je bližšie popísaná v časti Terminológia a skratky. Svetlomodrá čiara vyjadruje údaje k 31. decembru 2012, tmavomodrá 31. decembru 2013.

P51 Ukazovateľ úvery ku vkladom

Zdroj: NBS.

P52 Ukazovateľ likvidných aktív

Zdroj: NBS.

TERMINOLÓGIA A SKRATKY

Použitá terminológia

Čisté úrokové rozpätie – predstavuje rozdiel medzi výnosovosťou úverov (podiel úrokových výnosov z úverov na celkových úveroch) a nákladovosťou vkladov (podiel úrokových nákladov z vkladov na celkových vkladoch).

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“

Kombinovaný ukazovateľ - vyjadrenie škodovosti a nákladovosti na zaslúženom poistnom

Podiel objemu úverov k hodnote zabezpečenia (loan-to-value ratio) – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru

Miera zlyhania (default rate) – vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia

PMI (Purchasing Managers' Indexes) - hodnota indexu väčšia ako 50 značí expanziu, hodnota menšia ako 50 kontrakciu v priemysle, resp. službách.

Príjmové kategórie obyvateľstva - rozdelenie vychádza z členenie podľa KZAM a údajov o výške ich príjmov podľa KZAM; *Vyššia príjmová kategória (príjem nad 800 EUR)* - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, vedeckí, odborní duševní zamestnanci, technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci; *Stredná príjmová kategória (príjem od 600 do 800 EUR)* - administratívni zamestnanci (úradníci), remeselníci a kvalifik. výrobcovia, spracovatelia, obsluha strojov a zariadení; *Nižšia príjmová kategória (príjem do 600 EUR)* - zamestnanci v službách a obchode, robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve, pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam

Technické poistné - cena, ktorá bola dojednaná v jednotlivých poistných zmluvách bez ohľadu na spôsob ich finančného vykazovania.

Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov – podiel vlastných zdrojov a 12,5-násobku hodnoty požiadavky na vlastné zdroje.

Ukazovateľ likvidných aktív – definovaný ako podiel likvidných aktív voči volatilným pasívam v horizonte jedného mesiaca. Jeho úroveň by nemala klesnúť pod 1.

Ukazovateľ finančnej páky – podiel Tier 1 kapitálu na celkovej výške (rizikovo neváženej) súvahových a podsúvahových expozícií.

Unit-linked rezerva – technická rezerva, ktorá sa vytvára životnom poistení spojenom s investičným fondom v poistnom odvetví A4

Úrokové spready – predstavujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery/vklady a príslušnými medzibankovými sadzbami

Úvery ku vkladom (loan-to-deposit ratio) – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, vkladov podnikov a vkladov finančných spoločností a emitovaných HZL. Vyjadruje mieru financovania úverov prostredníctvom stabilných zdrojov od klientov. Nižšia hodnota znamená vyššiu mieru financovania úverov vkladmi od klientov a zároveň znamená nižšiu mieru financovania prostredníctvom volatilnejších finančných trhov.

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

Skratky

AHDJ	aktuálna hodnota dôchodkovej jednotky
b. b.	bázický bod
CP	cenný papier
DDS	doplnková spoločnosť dôchodková
DSS	dôchodková spoločnosť správcovská
ETF	Exchange traded funds
EURIBOR	EUR Interbank Offered Rate
FKI	fondy kolektívneho investovania
HDP	hrubý domáci produkt
HZL	hypotekárny záložný list
KI	kolektívne investovanie
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
LTV	Loan-to-value ratio

NAV	čistá hodnota aktív (Net Asset Value)
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
p. b.	percentuálny bod
PK	príjmová kategória
PZP	povinné zmluvné poistenie
RBUZ	Register bankových úverov a záruk
ROE	výnosovosť kapitálu (return on equity)
RWA	Risk-weighted assets
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
Tier I,II,III	zložky vlastných zdrojov
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR
UvR	úvery v riziku
VaR	Value at Risk